

Xəbər
Buraxılış
imtahanları ilə
bağlı
qalmaqal:
günahkar
kimdir?
yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 11 aprel 2019-cu il Cümə axşamı № 276 (7246) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Prezidentin 1 illik sosial siyasəti
3 milyon vətəndaşa
yönəlik çoxsaylı
qərarlar, 2,2 milyard
manat ayrımlar...
yazısı səh.4-də

**Hesablama Palatasını niyə hesaba
almırlar - hüquqşünas təklif verdi**
yazısı səh.13-də

**İntiharın "yoluxucu" effekti - "qara
xəbər"ləri dərc edək, etməyək...**
yazısı səh.7-də

**Amerikanın çökdürmək istədiyi iki
region dövləti - səbəblər...**
yazısı səh.8-də

**Müxalifətin Avropa İttifaqı ilə
imzalanacaq sazişdən
narahatlığının səbəbi**
yazısı səh.9-də

**Türkiyə ilə ABŞ arasında
S-400 "savaşı"**
yazısı səh.10-də

**Amerika ilə Avropa arasında ticarət
müharibəsi alovlanır**
yazısı səh.14-də

**Məleykə Abbaszadənin sabiq
sözcüsü Londonda gizlədir - iddia**
yazısı səh.13-də

**Kim pulla daha yaxşı davranır -
kişilər, ya qadınlar...**
yazısı səh.15-də

**Bəzi ölkələr Trampın Səpəh
qərarına qarşı çıxdı**
yazısı səh.14-də

**Xaricdəki iki jurnalistin votsap
danışmaları necə ələ keçib?**
yazısı səh.13-də

**Azərbaycanlılarda
qəbirsevənliyin gizlinləri**
yazısı səh.15-də

BAKIDAKI YANGINLARIN MÜƏMMALI TƏRƏFLƏRİ - TƏXRİBAT İDDİASI

"Qaçqınkom" sədri məcburi köçkünlərin yataqxanalarının qəsdən yandırıldığını və buna dair ekspertiza rəyi olduğunu açıqladı; ən həssas sosial təbəqələrin məskunlaşdığı, işlədiyi binalarda yangınların baş verməsi qəsd versiyasını istisna etmir

ATƏT sədrinin Qarabağdakı "canışını" Xankəndinə niyə getdi - ekspertdən şokaçıqlama

Anjey Kasprşik işğal zonasındaki separatçılarla görüşlər keçirdi; Ermənistanda Azərbaycanın hücumu keçəcəyi ilə bağlı ciddi narahatlıq var yazısı səh.11-də

Fazil Mustafa:
**"Bütövlükdə bu
yeniliklər
cəmiyyətə yeni
bir ab-hava
gətirdi"**
yazısı səh.4-də

İsgəndər Həmidov:
**"Kəlbəcərin
işğalından sonra
heç vaxt ad günümü
keçirməmişəm"**
yazısı səh.5-də

Sərdar Cəlalov:
**"Kimsə bəyan
edirsə ki,
"asib-kəsəram",
onun yanında agent
daha çoxdur"**
yazısı səh.6-də

Prezident Şəkinin su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulmasına 25 milyon manat ayırdı

Prezident İlham Əliyev Şəki şəhərinin su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması ilə bağlı tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb. ONA xəbər verir ki, sərəncamla Şəki şəhərinin su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması işlərinin davam etdirilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 15 yanvar tarixli 890 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsində digər layihələr üzrə dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) üçün nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsü" nün 1.7.7-ci yarımbəndində göstərilmiş məbləğin 25,0 (iyirmi beş) milyon manatı "Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə ayrılıb.

Maliyyə Nazirliyi göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etməli, Nazirlər Kabineti sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etməlidir.

Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamalarla bağlı fərmanda dəyişiklik edildi

Prezident İlham Əliyev "Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların dayandırılması haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2015-ci il 20 oktyabr tarixli 1410-IVQ nömrəli Qanununun tətbiqi və sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların dövlət tənzimlənməsinə dair əlavə tədbirlər barədə" fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında fərman imzalayıb.

"Report" xəbər verir ki, sənədə əsasən, yoxlamaların dayandırılması sahibkarlıq sahəsində gömrük auditinə də şamil edilməyəcək.

Müddəa indiyədək belə idi: "Bu fərmanın müddəaları vergi yoxlamalarına, dərman vasitələrinin keyfiyyəti, təhlükəsizliyi qaydalarına riayət edilməsi və qida məhsullarının təhlükəsizliyinə nəzarətin həyata keçirilməsi ilə bağlı tələblərə əməl edilməsinə nəzarətin həyata keçirilməsi ilə bağlı həyata keçirilən yoxlamalara şamil edilmir".

ELAN

Odlar Yurdu Universitetinin Biznesin İdarə edilməsi (Qrup 352 Bİ) ixtisası üzrə I kurs tələbəsi Nəsil Nəsil Aqşin oğlunun tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Abunə daha sərfəlidir - "Yeni Müsavat" abunə kampaniyasını davam etdirir

"Yeni Müsavat" qəzeti oxucularına bəyan edir ki, abunə yazılmaqla qəzeti daha sərfəli qiymətlərlə əldə edə bilərsiniz.

Köşklərdən alınan qəzetin bir nüsxəsi 60 qəpikdir. Abunə ilə qəzetin bir nüsxəsi isə sizə daha ucuz - 48 qəpiyə başa gələcək.

Aylıq abunə - 12 AZN

3 aylıq - 36 AZN

6 aylıq - 72 AZN

Abunə yazılmaq üçün yaşadığınız ərazidə istənilən poçt şöbəsinə müraciət edə bilərsiniz.

Eyni zamanda Poçt Daşım Mərkəzinin baş ofisi ilə:

(012) 598-49-55 nömrəsi ilə əlaqə saxlaya bilərsiniz.

Bundan başqa "Qaya" Mətbuat Yayımı ilə də abunə yazıla bilərsiniz.

Əlaqə üçün telefon: 012-565-67-13, 012-564-48-96

"Bizi diz çökdürmək istəyənlərə bunun mümkün olmadığını göstərdik" - Ərdoğan

"Sərhədlərimiz boyunca yaratmağa çalışılan terror dəhlizi ilə bizi diz çökdürəcəklərini düşüncülərə atdığımız addımlarla bunun mümkün olmadığını göstərdik".

"Report" "Anadolu" agentliyinə istinadən xəbər verir ki, bunu Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Gölbaşı Xüsusi Təyinatlı Polis Təşkilatının yaradılmasının 174-cü ildönümü və Xüsusi Təyinatlı Polis Təşkilatının yeni binasının açılışı tədbirindəki çıxışında bildirdi.

"Hazırda həbsxanalarda 30 559 FETÖ-çü var. Onlardan 20 226-sı barədə hökm çıxarılıb, 10 333-ü isə istintaq altında saxlanılır. İndiyədək polis sıralarından xaric edilənlərin sayı

31 mindən çoxdur. Ordu sıralarından xaric edilənlərin sayı 15 mini, məhkəmə sistemindən isə uzaqlaşdırılanların sayı 4 mini keçib", - Türkiyə prezidenti vurğulayıb.

Fiziki şəxslər xaricdəki hesablarına ayda 10 min dollar köçürə biləcək

Azərbaycanda fiziki şəxslər xaricdəki hesablarına ayda 10 min dollar köçürə biləcəklər.

ONA-nın məlumatına görə, Mərkəzi Bankın İdarə Heyəti bununla bağlı "Azərbaycan Respublikasının rezident və qeyri-rezidentlərinin xarici valyuta əməliyyatlarının aparılması Qaydaları"nda müvafiq dəyişiklik edib.

Azərbaycanda rezidentlər xaricdəki öz hesablarına təqvim ayı ərzində 10 min ABŞ dolları ekvivalentində məbləğdə köçürmə həyata keçirə biləcək. Bunun üçün hesabın həmin şəxsə məxsus olmasını təsdiq edən sənədlər tələb ediləcək.

Bundan başqa, rezidentlər Azərbaycan hüdudlarından kənar da xarici valyuta hesablarını sərbəst şəkildə açdıqları. Rezidentlər sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədləri üçün ölkə hüdudlarından kənar xarici valyutada hesab açarkən Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinin tələblərinə müvafiq olaraq vergi orqanlarından şəhadətnamə-dublikat almalı və hesab üzrə əməliyyatlar aparıldığı tarixdəki müvafiq qeydlər etməklə bildiriş hissəsini vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

Bu Qərarın 1-ci hissəsi Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası tərəfindən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktına uyğun olaraq qəbul etdiyi banklarda hesabların açılması, aparılması və bağlanması qaydaları ilə bağlı münasibətləri tənzimləyən normativ xarakterli aktı Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin elektron variantında dərc edildiyi gündən (həmin aktda onun qüvvəyə minməsinin daha gec müddəti nəzərdə tutulduğu halda isə həmin tarixdən) qüvvəyə minmiş hesab edilir.

Sahib İbrahimovun türkiyəli şəriki videomüraciət yaydı

Muhammet Kuloğlu Azərbaycan dövlətindən onlara verilməli olan kompensasiyanı tələb edir

İş adamı Sahib İbrahimovun türkiyəli şəriki Muhəmməd Kuloğlu ölkə rəhbərliyinə videomüraciət edib. Kuloğlu bildirir ki, 11 il əvvəl Bakının Səttar Bəhlulzadə 14 ünvanında şəriki olduğu şirkət tərəfindən inşa olunan bina sökülüb. Onlara həmin binaya görə təzminat verilməsinə göstəriş verilib.

Kuloğlu deyir ki, ötən 11 ildə Azərbaycan və Türkiyənin səlahiyyət sahiblərinə defələrlə müraciətlər ediblər. Lakin onların müraciətlərinə baxılmayıb. Təzminat ödənilməsinin gerçəkləşdirilməməsindən şikayətlənən M.Kuloğlu indiyədək ortağının üzleşdiyi problemlərdən də söz açıb. Deyir ki, bu haqda detallı şəkildə ölkə rəhbərliyinə məktub da yazıb. O, həmin məktubların araşdırılmasını istəyir. Qeyd edir ki, övladlarının, bankların qarşısında pis vəziyyətə düşüblər. Kuloğlu onlara ödənməli olan məbləğin Azərbaycan dövləti üçün böyük para olmadığını, ancaq onları problemlər girdabından çıxara biləcəyini də diqqətə çatdırır.

Bir neçə gün əvvəl Sahib İbrahimov da oxşar videomüraciət yaymışdı.

Hazırda Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Ramella Allahverdiyevanın sədrliyi ilə Sahib İbrahimovun cinayət işi üzrə proses davam etdirilir. İbrahimov ittihamı qəbul etmir, sökülən binanın sakinlərini Həsən Əliyev küçəsindəki ünvana köçürdüklerini, iş üzrə zərərçəkən olmadığını bildirir.

Xatırladaq ki, S.İbrahimov dələduzluq, vergidən yayınma, qanunsuz sahibkarlıq, vəzifə saxtakarlığı və vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmə kimi cinayət əməllərini törətməkdə günahlandırılır. Ev dustaqlığında olan S.İbrahimov barəsində cinayət işi əvvəl "Sahil-D Kompani" şirkətinin vəzifəli şəxsi Adilə Hüseynov barəsindəki işlə birgə aparılıb. Daha sonra S.İbrahimovla bağlı materiallar ayrıca icraata götürülüb.

İttihamda göstərilir ki, Sahib İbrahimov "STS" şirkətinin 95 faiz payçısı və "Sahil-D Kompani" şirkətinin 25 faiz payçısı olub.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

Bakıdan Rusiyanın Çelyabinsk şəhərinə təyyarə reysi açılıb

Rusiyanın "İrAero" şirkəti Bakıdan Çelyabinsk şəhərinə birbaşa təyyarə reysi açıb. "Report" Rusiya KİV-inə istinadən xəbər verir ki, Çelyabinsk hava limanının nümayəndəsi Vera Polkovnikova ilkin olaraq uçuşların iyunun 20-dək çərşənbə axşamı, sonra cümə axşamı günləri həyata keçirilməklə həftədə bir dəfə icra ediləcəyini deyib.

Çelyabinsk - Bakı istiqamətində ilk uçuşda 29 nəfər səmşişin iştirak edib. "Çelyabinsk Hava Müəssisəsi"nin kommersiya direktoru Dmitri Miasnikov tələbat artarsa, gələcəkdə reyslərin sayını artıracaqlarını istisna etməyib.

ABŞ Azərbaycanın energetika sahəsində həyata keçirdiyi layihələri dəstəkləyəcək

SOCAR-ın prezidenti Rövşən Abdullayev ABŞ-ın Azərbaycana yeni təyin olunmuş səfiri Erl Litzembergerlə görüşüb.

SOCAR-dan ONA-ya verilən məlumata görə, R. Abdullayev səfiri yeni təyinatı münasibətilə təbrik edib, şirkətin fəaliyyəti, Azərbaycanın təşəbbüsü və iştirakı ilə həyata keçirilən regional və global əhəmiyyətli enerji layihələrinin həyata keçirilməsində rolu, Cənub Qaz Dəhlizi layihəsinin gedişi haqqında məlumat verib.

Öz növbəsində səfir Erl Litzemberger Azərbaycanın ABŞ üçün etibarlı tərəfdaş olduğunu bildirərək, fəaliyyəti dövründə iki ölkə xalqları arasında dostluq münasibətlərinin inkişafına töhfə verməyə çalışacağını deyib. O, Azərbaycan və ABŞ arasında enerji sahəsində əlaqələrin gücləndirilməsinin özü üçün əsas prioritetlərdən biri hesab etdiyini vurğulayaraq, Azərbaycanın energetika sahəsində həyata keçirdiyi layihələrin bundan sonra da Amerika tərəfindən dəstəklənəcəyini söyləyib.

Qurban Məmmədov AXH İdarə Heyəti üzvlüyündən istefa verdi

Musavat.com xəbər verir ki, tanınmış hüquqşünas Qurban Məmmədov AXH İdarə Heyəti üzvlüyündən istefa verdi. Bu barədə o, musavat.com saytının youtube və facebook üzərindən apardığı canlı yayımda bəyanat verib.

O, istefasını AXH İdarə Heyətinin üzvlərindən biri, sabiq daxili işlər naziri İsgəndər Həmidovun ona qarşı apardığı kampaniya ilə əlaqələndirib. O deyib ki, İsgəndər Həmidovdan bir qardaş kimi böyük zərbə alıb və hələ də özünə gəlməyib. Canlı yayında danışan Qurban Məmmədov bildirib ki, hazırda aldığı mənəvi zərbəyə görə müalicə almaq məcburiyyətindədir. AXH İH-dən də istefa edir.

Musavat.com bildirir ki, bütün bunlara səbəb Qurban Məmmədovun guya AXH İH üzvlərindən biri ilə gizli vatsap yazışmalarının üzə çıxmasıdır. Bu vatsap yazışmaları Real TV efirindən səsləndirilib. Qurban Məmmədov və bu yazışmalarda tərəf kimi adıçəkilən Tural Abbaslı belə bir faktın olmasını inkar ediblər və bildiriblər ki, bütün bunlar saxtalaşdırılmış böhtandan başqa bir şey deyil.

Aprelin 10-da Bakıda, Babək prospektində - "Azərsutikinti"

Xəstəxanasının məcburi köçkünlərin məskunlaşdığı korpusunda yanğın baş verib. Hadisə yerinə Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Dövlət Yanğından Mühafizə Xidmətinin yanğınsöndürənləri gəlib və alov söndürülüb. Yanğın binanın damında meydana gəlib.

Yanğın zamanı ümumilikdə 7 nəfər zərər çəkib.

Onlardan bir neçəsi tüstüdən zəhərlənib və ilkin tibbi yardım göstərilib. Bir nəfər kişi isə yanğın zamanı özünü binadan aşağı atıb və 3 saylı Şəhər Klinik Xəstəxanasına aparılıb, vəziyyəti ağırdır. Bir qadın isə başından və üzündən yanıq xəsarətləri alıb.

Hadisə yerində olan musavat.com-un əməkdaşı xəbər verib ki, 22-yə yaxın ailənin məskunlaşdığı yataqxanadakı yanğının ilkin səbəbi kimi elektrik xətlərində qısaqapanmanın olduğu bildirilib.

Sakinlər musavat.com-a bildiriblər ki, binada elektrik xətləri həddən artıq yüklənib, yararsız vəziyyətdədir, tez-tez qısaqapanmalar olurdu və elektrik cihazları sıradan çıxırdı.

Sakinlər əşyalarının və qaldıqları otaqların yararsız hala düşməsindən narazıdırlar.

Hadisə yerinə polis əməkdaşları cəlb olunub. Binada əsasən Füzuli və Ağdam rayonlarından olan məcburi köçkünlər məskunlaşıb. Məcburi köçkünlər bir-mənalı olaraq bu binadan köçürülmələrini tələb edirlər.

Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Rövşən Rzayev yanğın baş verən yataqxanaya gəlib. Musavat.com xəbər verir ki, sədr məcburi köçkünlərlə görüş keçirib.

Onun sözlərinə görə, məcburi köçkünlər müvəqqəti olaraq yerləşdiriləcək: "Hər gün komitəyə sizin kimi onlarla məcburi köçkün gəlir. Biz onların hər birinə kömək edirik. Köçürülmə mərhələli formada aparılır. Mən 11 aydır işləyirəm və hər gün məcburi köçkünlərin arasındayam. Bu günə qədər 300 min köçkün yerləşdirilib. Səbirli olun, dövlət hər şeyi yoluna qoyacaq. Ev tikilsin, siz də köçürüləcəksiniz. İcazə verin, izah edək. Ev yoxdursa, necə ev verək? Tikinti gedir, hazır olduqca hamınızı yerləşdirəcəyik. İndi nə yardım lazımdırsa, onu edək. Səbirli olun, hər şey qaydasına düşəcək. Gəlin başa düşək ki, bura bizim vətənimizdir. Ölkə prezidenti sizin üçün əlindən gələni edir. Siz də bizə yardım edin. 11 ay ərzində mən şəxsən 10 mindən çox məcburi köçkünü qəbul etmişəm".

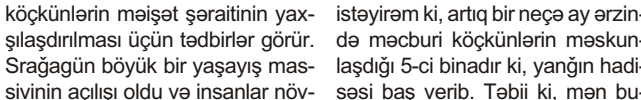
Məcburi köçkünlər isə etiraz edərək bildiriblər ki, onlara şərait verilməyib. "Bizə deyirlər ki, binanı özünüz yandırmısınız. Biz dəliyə ki, bir çıxışı olan binanı yandıraq? Bizə ev verilsin".

Məcburi köçkünlər bildiriblər ki, illərdir burada, meyitlərlə "qonşuluq" edirlər: "Bu binanın yanı morqdur. Axsam bura meyit gələndə səhərə qədər yata bilmirik. Ölənin qohumları ağlayır, uşaqlarımız qorxur. Bizim uşaqlar burada xəstəxanadan atılan qanlı iynələrlə oynaya-oynaya böyüyüblər. Artıq bezmişik. Köçürülmə tələb edirik". Rövşən Rzayev binaya daxil olaraq, məcburi köçkünlərin yaşayış şəraiti ilə əyani şəkildə tanış olub.

Nizami rayon icra başçısı Arif Qasımov da hadisə yerinə gəlib. O bildirib ki, yanğınla bağlı araş-

Bakıdakı yanğınların müəmmalı tərəfləri - təxribat iddiası

"Qaçqınkom" sədri məcburi köçkünlərin yataqxanalarının qəsdən yandırıldığını və buna dair ekspertiza rəyi olduğunu açıqladı; ən həssas sosial təbəqələrin məskunlaşdığı, işlədiyi binalarda yanğınların baş verməsi qəsd versiyasını istisna etmir

bildirdiyi yataqxana Nərimanov rayonu, Malik Məmmədov 12 ünvanında yerləşir. Həmin yataqxanada yanğın martın 6-da gecə yansı meydana gəlib. Yanğın məcburi köçkünlərin məskunlaşdığı yataqxananın 3-cü mərtəbəsində olub. Hadisə nəticəsində Elza və Suxay Əliyevlər həyatlarını itirib. 6 nəfər isə xəsarət alıb, tüstüdən zəhərlənib. Tüstüdən zəhərlənənlər arasında Nərimanov Rayon Polis İdarəsinin rəis müavini Həbib Sadıqov da olub. Baş nazirin müavini Əli Əhmədov da jurnalistlərə açıqlamasında yanğının qəsdən törədilməsi ilə bağlı fikir səsləndirib.

Nə baş verir? Azərbaycanda qaçqın yataqxanalarını kim və ya

nulla nəse deməyə çalışmıram. Hələ araşdırma aparılacaq, nəse demək üçün çox tezdir. Bir nəfər yığılıb, ancaq vəziyyəti yaxşıdır. Bizim üçün də əsas olan budur ki, salamatlıq olsun. Heç kim narahət olmasın. Hazırda mənzilə ehtiyacı olan hər kəsin köçürülməsidir. Eyni zamanda köçkünlərin məskunlaşdığı binada təhlükəsizlik problemləri də var. Bir çıxış var, yaşayış şəraiti çox ağırdır. Məsələ araşdırılana qədər ailələr müvəqqəti yaşayış yerləri ilə təmin olunacaq. Bir məsələni də vurğulamaq istəyirəm ki, artıq bir neçə ay ərzində məcburi köçkünlərin məskunlaşdığı 5-ci binadır ki, yanğın hadisəsi baş verib. Təbii ki, mən bu-

kimlər yandırır? 2019-cu il başlanandan ölkədə bir-birini əvəzləyən yanğınlar kimlərin maraqlarına uyğundur? Binaların damında yanğınların kim tərəfindir?

Yanğınların qəsdən törədilməsi ehtimalları dövlət məmuru Rövşən Rzayevin açıqlamasına qədər də dolaylıdır. Lakin bu ehtimalları doğruluğunu ortaya qoyan konkret rəsmi açıqlama yox idi. İndi isə belə aydın olur ki, artıq yanğınların qəsdən törədilməsi haqda ekspertiza rəyi də var!

Rövşən Rzayev binanın kim tərəfindən yandırılmasını açıqlamasa da, yanğının sakindən biri tərəfindən törədilməsi haqda xəbərlər dolaylıdır. İddialara görə, binanı yandırmaqla sakirlərin digər ünvanına, daha uyğun şəraitli binaya köçürülməsinə nail olmaq istəyirlər. Digər bir iddia odur ki, yanğın tərribat məqsədilə də törədilə bilər.

Ümumilikdə ilin əvvəlində baş verən yanğınların törədildiyi ünvanlara nəzər salındıqda çox ciddi mətləblər üzə çıxır.

Bu il martın 2-də Bakıda "Vətən" Respublika İxtisaslaşdırılmış Olimpiya Ehtiyatları Uşaq Gənclər Futbol Məktəbində yan-

ğın baş verdi. Xoşbəxtlikdən hadisə zamanı xəsarət alan olmamışdı. Binaların damında yanğının səbəbi bilinmədi.

Bakının mərkəzi rayonlarından olan Nərimanov rayonundakı məcburi köçkün yataqxanasındakı yanğından 20 gün sonra, martın 26-da "Diqlas" Ticarət Mərkəzi yanıb kül oldu.

Martın 27-də Xəzər rayonunda da 5 mərtəbəli yaşayış binasında yanğın olub.

Azərbaycanda məktəblərin, yaşayış binalarının, köçkün yataqxanalarının damlarında yanğınlar törədilməsi eyni qrup şəxslərin dəst-xəttini xatırladır. Sanki damlarda yanğın törədən xüsusi adamlar var.

Yanğınların tərribat olması iddiasını inandırıcı edən əsas məqam 2015-ci ilin mayında Binəqədidəki dəhşətli yanğın hadisəsidir. 2015-ci ildə yanğından dərhal sonra sabiq milli təhlükəsizlik naziri Eldar Mahmudovun göstərişi ilə "Global Construction" və "Global Stone" MMC-yə basqın etmişdilər. Sonradan "yanan bina" işi üzrə həbs edilən MMC-nin təsisçisi Miryusif Mahmudov məhkəməsinə "o binanı yandırdılar" şəklində şok ifadə vermişdi.

Miryusif Mahmudov məhkəmədə Binəqədidəki binanın yandırılması üçün uzun aylar hazırlıq işləri görüldüyünü də iddia etmişdi. Sitat: "Əvvəlcə 2015-ci il aprelin 10-da Xətaiyədəki bina yandırılıb. "Poliuretan" bütün Azərbaycanda qulaqlara dəhşətli söz kimi otuzduruldu, zəhər kimi təqdim olundu. Bu hadisədən 15 gün sonra Veteranlar Şurasının binası yandırıldı. Bundan 3 gün sonra da Azadlıq prospektindəki bu binanı yandırdılar".

4 il fərqlə, eyni gündə - 2019-cu il aprelin 10-da Nizami rayonunda, köçkün yataqxanasında qəsdən yanğın törədilib. Daha poliuretan üzlük yoxdur, əvəzində damlarda yanğın törədilməsi taktikası işlənib?!

Bir maraqlı məqama da toxunmaq. 2015-ci il mayın 19-da Binəqədidəki məşum yanğından sonra bütün ölkə boyu gecə növbələri təşkil olunmuşdu. Sakinlərdən ibarət könnüllü qruplar yanğın təhlükəsizliyini təmin etmək üçün səhərə qədər küçələrdə gəzirdilər. Bütün böyük şəhərlər kimi, Gəncədə də belə könnüllü dəstələr vardı. Binəqədidə bina yanandan 5 gün sonra - 2015-ci il mayın 24-də Gəncədə, Dədə Qorqud küçəsində çoxmərtəbəli yaşayış binalarından birinin üzərində "drujinnik"lər 2 şübhəli şəxsi saxlayıblar. Gecəyanı əllərində dizel yanacaq ilə dolu kanistrlərdə damda gəzənlərdən biri Samux rayon sakini, digəri isə Rusiya Federasiyasının vətəndaşı olub. "Drujinnik"lər tutduqları hər iki şəxsi polisə təhvil veriblər. Hətta polisdən Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinə gecəyanı damları əllərində yandırıcı maddə dolu kanistrlərlə gəzən şəxslər haqda məlumat verilib. Bu haqda MTN-in yerli şöbəsinə məlumat daxil olandan sonra hər 2 şəxsi polisdən təhvil alıblar. Eldar Mahmudovun nazir olduğu quruma - MTN-ə aparılan hər 2 şəxs sonradan istintaqa cəlb olunmayıb, bəzələrində cinayət işi başlanmayıb.

Bəs həmin 2 şəxs gecəyanı, damda, əllərində tezəlişən maye dolu qabla niyə gəziblər? Kim olub həmin şəxslər? Niyə ortalıqdan yoxa çıxarıblar?

Bu gün Bakıda binaların damlarında yanğın törədənlər həmin şəxslər, onları Gəncəyə göndərənlər ola bilərlərmi?..

Ən həssas sosial təbəqələrin məskunlaşdığı, işlədiyi binalarda yanğınların baş verməsi qəsd versiyasını istisna etmir.

Əli RAİS, Elşən MƏMMƏDLİYEV, "Yeni Müsavat"

Azərbaycanda 11 aprel 2018-ci ildə keçirilən prezident seçkilərinin bir ili tamam olur. Bu müddət ərzində ölkə daxilində həyata keçirilən siyasətin mühüm bir istiqaməti sosial təminat və sosial müdafiə ilə bağlı olub.

Seçkilərdən sonra prezident İlham Əliyevin imzaladığı ilk fərman şəhid olmuş hərbi qulluqçulara görə birdəfəlik sığorta haqqının ödənməsi barədə olub. Bu fərmanın icrası nəticəsində 12268 şəhidin vərəsələrinə ödəmə verilməsi nəzərdə tutulub. Ötən ilin noyabrın əvvəllərindən bu günədək artıq 6200-ə yaxın şəhidin 9054 vərəsəsinə birdəfəlik ödəmənin verilməsinə dair qərar qəbul olunub. 2019-cu il ərzində digər vərəsələr də birdəfəlik ödəmə ilə təmin ediləcəklər. Bu fərmanın icrasına dövlət büdcəsindən 135 milyon manat vəsait ayrılıb.

Bundan əlavə, ötən il dövlət başçısı Qarabağ müharibəsi əlilləri və şəhid ailələrinin mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün 2018-ci ildə əlavə olaraq 20 milyon manat vəsait ayrılmasına dair Sərəncam imzaladı. Nəticədə 2018-ci ildə həmin kateqoriyalardan olan insanlara nəzərdə tutulduğundan (207 mənzil) 3 dəfə çox olmaqla 626 mənzil təqdim edildi və bu vaxta qədər mənzillə təmin edilənlərin sayı 6 654-ə çatdı.

Bu ilin yanvarında isə şəhid ailələri və Qarabağ müharibəsi əlilləri üçün mənzillərin alınması məqsədilə daha 35 milyon manat ayrılıb. 2019-cu ildə azı 800 mənzil həmin insanlara təqdim ediləcək. Martın 18-də imzalanan sərəncamla müharibə əlillərinin minik avtomobilləri ilə təminatı üçün 5 milyon manat ayrılması 2019-cu ildə əlavə

sabla 40 faiz artırıldı. 233 min vətəndaşın pensiyasında əhəmiyyətli artıma səbəb olan və həmin artımların edilməsi üçün illik əlavə 49 milyon manatın ayrılmasını nəzərdə tutan bu mühüm addım nəticəsində Azərbaycan alıcılıq qabiliyyəti indeksi (PPP) üzrə minimum pensiyanın məbləğinə görə artıq MDB məkanında ilk iki yeri bölüşür. Həmçinin bununla minimum pensiya məbləği ölkəmizdə pensiyaçılar üçün müəyyən olunan yaşayış minimumunu (149 manat) 7,3 faiz üstələyir.

Ölkədə həyata keçirilən sosial islahatlar paketinin icrası sahəsində daha bir addım minimum əmək haqqının 2019-cu il

də leqallaşdırılmasına öz müsbət təsirini göstərir.

Dövlət başçısının imzaladığı 25 fevral 2019-cu il tarixli sərəncamla 600 minədək şəxsə, o cümlədən 300 min əlilliyi olan şəxsə yönələn sosial müavinətlərin, Prezidentin aylıq təqaüdlərinin aprelin 1-dən orta hesabla 100 faiz artırılması təmin edildi, əlavə olaraq bir sıra kateqoriyalardan olanlar üçün Prezidentin aylıq təqaüdləri təsis olundu. Sərəncamın icrası üçün əlavə olaraq illik 400 milyon manat ayrılması nəzərdə tutulur ki, bu da sosial müavinət və təqaüdlərin verilməsinə yönələn illik vəsaitin 2 dəfə artırılması deməkdir.

Eyni zamanda 2019-cu il 26

tutan 28 fevral tarixli fərmanı 800 min nəfərə yaxın insanı əhatə edir. Onların devalvasiya nəticəsində üzleşdikləri zərərin qarşılama üçün dövlət büdcəsindən 600 milyon manat kompensasiya ödəniləcək.

Prezident İ.Əliyevin sosial əhəmiyyətli daha bir qərarı çoxmənzilliyə yaşayış binalarının istismara qəbul olunması ilə bağlıdır. Bu fərmanla Bakı şəhərində 400-dək bina istismara qəbul olunacaq ki, bu da 350-400 min insanın mənafehlərini təmin olunmasına xidmət edir.

Beləliklə, ölkə rəhbərinin yalnız bu ilin 3 ayında qəbul etdiyi sosial xarakterli qərarlar ölkə üz-

Prezidentin 1 illik sosial siyasəti: 3 milyon vətəndaş, 2,2 milyard manat..

Ölkə rəhbərinin yalnız bu ilin 3 ayında qəbul etdiyi sosial qərarlar 3 milyona yaxın insanın problemlərinin həllinə yönəlib

400-dən artıq avtomobil alınmasına, nəticədə bu il müharibə əlillərinə nəzərdə tutulandan 3 dəfə çox, yəni 600-dək avtomobil verilməsinə imkan yaradır.

Yanvar ayında şəhid ailələri ilə görüşdən sonra imzalanan prezident fərmanı ilə şəhid ailəsi üçün Prezidentin aylıq təqaüdü 242 manatdan 300 manata, eləcə də Əfqanıstanda şəhid olanların ailələri üçün Prezident

təqaüdü 21 fevral 2019-cu il tarixli fərmanla 220 manatdan 300 manata çatdırılıb.

Dövlət başçısının təşəbbüsü ilə əmək pensiyasının minimum məbləğinin əhəmiyyətli şəkildə artırılmasına dair qanunvericilik layihəsi fevralın 19-da Milli Məclisdə qəbul edildi. Fevralın 27-də ölkə prezidenti tərəfindən təsdiqlənən qanunla minimum pensiya məbləği martın 1-dən orta he-

martın 1-dən orta hesabla 40 faiz artırılaraq 180 manata çatdırılması oldu. 600 min (o cümlədən dövlət sektoru üzrə 450 min, özəl sektor üzrə 150 min) işçinin rifahına ciddi dəstək olan bu artım üçün illik 400 milyon manat əlavə vəsait ayrılacaq. Minimum əmək haqqının yaşayış minimumuna çatdırılmasına imkan verən bu artım eyni zamanda qeyri-rəsmi əmək münasibətlərinin

fevral tarixli sərəncamla məcburi köçkünlər və onlara bərabər tutulan şəxslər üçün aylıq müavinət 50 faiz artırılaraq 60 manata çatdırıldı, 14 fevral 2019-cu il tarixli Sərəncamla isə 110 minədək tələbənin təqaüdlərinin ciddi şəkildə artırılması da təmin olundu.

Prezidentin fiziki şəxslərin problemləri kredit məsələsinin həllinə dövlət dəstəyini nəzərdə

re 3 milyon nəfərə yaxın insanın sosial problemlərinin həllinə yönəlib. Bu istiqamətdə dövlət büdcəsindən 2,2 milyard manat vəsaitin xərclənməsi nəzərdə tutulur. Bütün bunlar göstərir ki, prezident İ.Əliyevin əhalinin sosial rifahının yüksəldilməsinə yönəlik siyasəti bundan sonra da davam etdiriləcək.

□ **İqtisadiyyat şöbəsi, "Yeni Müsavat"**

İnqilabi dəyişikliklər ili

2018-ci ilin 11 aprelində Azərbaycanda keçirilmiş prezident seçkilərinin 1 ili tamam olur. Həmin gün keçirilən seçkilərdə İlham Əliyev seçicilərin 86,02 faiz səsini qazanaraq yenidən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilib.

Ötən bir il ərzində, xüsusilə də 2019-cu ilin ilk günlərindən başlayaraq ölkə vətəndaşlarını məmnun edən çox ciddi addımlar atılıb. Bir çox müşahidəçilər hesab edir ki, son bir il ərzində Azərbaycanda həyata keçirilən islahatlar inqilabi xarakter daşıyır. Hətta ölkəmizdə inqilabın yuxarıdan - prezident tərəfindən başladıldığı barədə yanaşmalar da mövcuddur. Ötənlik seçkilərdən sonra dövlət başçısı özünün komandasında ciddi şəkildə dəyişikliklər etdi, yeni baş nazirin təyin olunması ilə bağlı sərəncam verdi, həmçinin bir sıra qurumların rəhbərləri dəyişdirildi, struktur islahatlarına gedildi. Prezident seçkiləri ərəfəsində bəyan olunan istiqamətlərlə bağlı atılan addımlar əhalinin əksər kateqoriyaları tərəfindən razılıqla qarşılanır. Ekspertlər də prezidentin son bir illik fəaliyyətinə yüksək qiymət verirlər. Hesab olunur ki, ötən bir il əslində inqilabi dəyişikliklər ili kimi tarixdə qalacaq.

"2018-ci ilin 11 aprelində böyük səs çoxluğu ilə ölkə prezidenti yüksək kürsüyə oturan dan sonra onun ilk addımı və davamlı addımı şəhid ailələrinə vəsaitin verilməsi barədə oldu. Burdan başlayaraq mesaj verdi

Fazil Mustafa: "Bütövlükdə bu yeniliklər cəmiyyətə yeni bir ab-hava gətirdi"

ki, cəmiyyətin sosial problemlərinin həlli istiqamətində ciddi addımlar atılacaq".

Bu fikirləri BQP başçısı, deputat Fazil Mustafa "Yeni Müsavat"a açıqlamasında söylədi. Bildirdi ki, ötən bir il ərzində islahat xarakterli çox ciddi addımlar atıldı: "Bu, təkə struktur islahatı ilə bağlı deyildi, kadr islahatı ilə də bağlı idi. Demək olar ki, prezidentin təyin etdiyi kadrların böyük çoxluğu cəmiyyət tərəfindən normal, rəğbətə qarşılandı. Aralarında bir-ikisi etimadı doğrultmadı. Amma bütövlükdə bu yeniliklər cəmiyyətə yeni bir ab-hava gətirdi. Yanvar ayından başlayaraq, sosial sahədə bu qədər islahatların aparılması, əhalinin müxtəlif təbəqələrinin yükünün azaldılması istiqamətində atılan addımlar da müsbət qiymətləndirilməlidir".

Deputat bildirdi ki, prezident beynəlxalq siyasətdə də çevik, diplomatik fəaliyyətləri davam etdirdi: "Dağlıq Qarabağ məsələsi ilə bağlı yenə də ən ali tribunalardan Azərbaycanın problemini gündəmə gətirdi, danışıqlarda ölkəmizin maraqlarını yüksək səviyyədə təmsil etdi. Hesab edirəm ki, bu məsələlər hamısı Azərbaycanın gələcəyi üçün normal bir zəmin hazırlamaq baxımından faydalıdır".

F.Mustafa xüsusilə məhkəmə-hüquq islahatları ilə bağlı prezident fərmanına diqqət çəkdi: "Əgər məhkəmədə olan korrupsiyalı qruplar tərəfindən əngəllənməyə, bu istiqamətdə atılmış addımlar çox böyük nəticələr verə bilər. Ümid edək ki, bu işlər uğurla yekunlaşacaq. Çünki əhalini ən çox na-

Siyavuş Novruzov: "Prezidentin pragmatizm və əməli siyasətə söykənən iqtisadi siyasətinin əsas qayəsində məhz insan amili dayanıb"

razi salan hüquq-mühafizə və məhkəmə sistemində olan problemləri tənzimləmək vacibdir ki, ölkədə ədalətsizlik mühiti ortadan qalxsın".

Deputat sonda qeyd etdi ki, seçkilərdən keçən bir il ərzində prezident daha böyük fundamental dəyişikliyin əsasını qoydu.

YAP icra katibinin müavini, deputat Siyavuş Novruzov bildirdi ki, dövlət başçısının ötən illərdə pragmatizm və əməli siyasətə söykənən iqtisadi siyasətinin əsas qayəsində məhz insan amili dayanıb: "Cənab İlham Əliyev xalq qarşısında verdiyi bütün vədlərə sadıq qalmaq hər bir azərbaycanlının layiqli prezidenti olduğunu təsdiqləyib. "Hər bir məmur xalqının xidmətçisi olmalıdır" deyən, hakimiyyəti xalqa layiqli xidmət vasitəsi kimi dəyərləndirən döv-

ləşib, dünyanın bir çox ölkələrini geridə qoymaqla Müstəqil Dövlətlər Birliyi ölkələri arasında lider mövqeyə yüksəlib".

S.Novruzov dedi ki, prezident bu dəfə də xalqın səsini səs verərək, problemləri kreditlərinin həlli ilə bağlı fərman imzaladı: "Bununla da 100 minlərlə vətəndaşımızın çiyinlərindəki ağır maddi yük qaldırılmış oldu. "Diqlas" Ticarət Mərkəzində baş vermiş yanğın zamanı dövlət başçımız bir daha öz yüksək humanizmini və prinsipli mövqeyini ortaya qoydu. 2019-cu ilin 16 martında əfv sərəncamı 431 nəfərə şamil edildi. Bu humanist addım birmənalı şəkildə ictimai sülhə, vətəndaş həmrəyliyinə xidmət edərək cəmiyyətimiz tərəfindən hər zamankı kimi öz yüksək qiymətini alıb".

"Fransanın nüfuzlu və peşkar tədqiqat mərkəzlərindən biri olan "Opinion Way" şirkətinin Azərbaycan prezidentinin son 1 il ərzindəki fəaliyyəti ilə bağlı ölkəmizdə çoxsaylı rəspondentlərin iştirakı ilə keçirdiyi sorğunun nəticələri real ictimai rəyi əks etdirir". Bu fikirləri isə AzərTAC-a açıqlamasında siyasi ekspert, BAXCP sədrinin müavini Elçin Mirzəbəyli söyləyib. Ekspert qeyd edib ki, prezident İlham Əliyevin son bir il ərzində gördüyü işləri rəspondentlərin 85,1 faizinin müsbət dəyərləndirməsi dövlət başçısının həyata keçirdiyi siyasətin vətəndaşlar tərəfindən dərk edildiyini və yüksək dəyərləndirildiyini nümayiş etdirir. Müsbət dəyərləndirmə, əslində görülən işlərin müsbət nəticələrinə verilən qiymətdir.

□ **E.PASASOY, "Yeni Müsavat"**

Azərbaycan Xalq Hərəkatı daxilində son bir həftədə gərginliklər yaşandı. Hərəkatın ideya müəllifi və təsisçilərindən biri İsgəndər Həmidov və hazırkı dönmə sədri Tural Abbaslı arasında kəskin fikir ayrılıqları ilə start götürən gərginlik qurumun İdarə Heyətinin iclasında az qala dava həddinə çatdı. Bundan sonra AXH-nin İdarə Heyəti faktiki olaraq iki hissəyə bölünərək ayrı-ayrı məkənlərdə iclas keçirdi. AXH-nin daxilində yaşanan gərginliklər, bu gərginliyə yol açan səbəblər və digər məsələlər barədə İsgəndər Həmidovla danışdıq.

- İsgəndər bəy, Azərbaycan Xalq Hərəkatı daxilində nələrlə baş verir? Baş verənlərdə hər kəs qarşı tərəfi ittiham edir. Siz necə hesab edirsiniz günahkarı daxilində, yoxsa kənarında axtarmaq daha düzgündür?

- İstənilən siyasi təşkilatda, xüsusilə də xalq hərəkatı funksiyasını həyata keçirən qurumda dinamiklik, fikir ayrılıqları, bəzən kəskinləşən polemikalar, mübahisələr təbiidir. Azərbaycan Xalq Hərəkatında da hansısa məsələlərlə bağlı fikir ayrılıqlarının, sət plemikaların, mübahisələrin olması faciə axtarmaq yanlışdır. AXH-də hazırda çox monolit vəziyyət yaranıb. Məlum olaylarda müşahidə olunan emosional, mübahisələr artıq aradan qalxıb. Bu gün AXH əvvəlki dövrədən daha çox monolitdir, müştəkkildir və daha sürətlə təşkilatlanır. Bu bir xalq hərəkatıdır, xalq hərəkatında hamı robot kimi ola bilməz, müxtəlif düşüncələr, müxtəlif mövqelər, müxtəlif xarakterli insanlar ola bilər. Hamıdan eyni münasibəti, eyni yanaşmanı, eyni hövsələni gözləmək düzgün olmaz. Şəxsən özümə gəldikdə, emosiyamı saxlaya bilmədiyim üçün Azərbaycan xalqından üzr istəmişəm. Bu gün AXH-də təhlükəli, neqativ proses yoxdur. Yəqin ki, sən də bir aktiv jurnalist kimi İdarə Heyətinin gərginlik yaşayan iclasının videosunu izləmişəm. Diqqət etməsənə, görürsən ki, orada əlbəyaxa dava olmayıb. Sadəcə olaraq, fikir ayrılıqları nəticəsində səs tonlarımız yuxarı qalxmışdı. Mən də bəy qərar dedim ki, bu emosionallığa görə xalqdan üzr istəmişəm və indi də üzr istəyirəm. AXH-də yaşanan məlum hadisələrə şifir dilməli və təhlükəli hadisə kimi baxmıram.

- O hadisədən sonra İdarə Heyəti üzvlərinin yarısı KXCP qərarında, yarısı isə Gələcək Azərbaycan Partiyasının qərarında eyni vaxtda iclas keçirdilər və hər biri məhz özünün legitim olduğunu bəyan etdi. Bunu cəmiyyət necə qəbul eləsin, bu, parçalanma sayıla bilər?

- Biz bir yerdəyik və birlikdə də fəaliyyət göstərəcəyik. İdarə Heyəti üzvlərinin bir dəfə iki yerdə iclas keçirmələrinə gəlincə, hər iki tərəf həmin iclası yarımçıq saxladıq və gəldik ümumi bir yerdə görüşdük və iclası bir yerdə keçirməyi qərara aldıq. Qərara aldıq ki, bir yerdə olacağıq və axıra qədər bir

"Allah həmin İsgəndərin günahlarından keçsin"

İsgəndər Həmidov: "Kəlbəcərin işğalından sonra heç vaxt ad günümü keçirməmişəm"

"Mənə "generalım" deyənlərlə bir yerdə işləmişəm, bir yerdə döyüşmüşəm"

Yerdə mübarizə aparacağıq. Yeni ortada olan parçalanma görüntüsü də aradan qalxmış oldu.

- Bu, artıq problemin həlli hesab edilə bilər? Belə bir rəy var ki, İdarə Heyətinin növbəti iclasında İsgəndər Həmidov məhz Tural Abbaslının dönəm sədrliyindən və İdarə Heyəti üzvlüyündən xaric edilməsi məsələsini yenidən qaldıracaq. Siz bu məsələni yenidən qaldıracaq və belə tələbi yenidən irəli sürəcəksiniz?

- Mən artıq qeyd etdim ki, Azərbaycan Xalq Hərəkatı bütövdür və birlikdə bütövdə mübarizəyə davam etmək barədə razılıq əldə etmişik, problem həllini tapıb. Sualınızın Tural Abbaslı hissəsinə gəlincə, Tural Abbaslı mən öz bacım oğlu sayıram, insanın öz bacısı oğluna münasibəti necə ola bilər? Növbəti iclasda Tural Abbaslının xaric edilməsi məsələsinin qaldırılması nəzərdə tutulmur. Növbəti iclasda biz Azərbaycan Xalq Hərəkatı Məclisinin sessiyasını və Qarabağ Forumunu keçirmək məsələsini müzakirə edib qərara gəlməyi nəzərdə tutmuşuq. Müzakirələr ancaq bu iki məsələ ilə bağlı gedəcək. Tural Abbaslı ilə ikilikdə görüşə gəlincə, mən bir dayı bacı oğlu kimi Turalla görüşməyə və danışmağa həmişə hazırım. Bu məsələdə heç bir problem görmürəm.

- Vahid Azərbaycan Milli

Birlik Partiyasının sədri, istiqalçı deputat Hacıbaba Əzimov musavat.com-a müsahibəsində deyib ki, Azərbaycan Xalq Hərəkatının əsasnaməsini şəxsən yazıb və əsasnamədə dövlət qeydiyyatı olan partiyaların və istiqalçı deputatların İdarə Heyətinin üzvlü olmaları qərara alınmışdı, təsisçilərin də bunlar olması barədə razılığa gəlinmişdi. Hacıbaba müəllim qeyd edib ki, sonradan qeydiyyatı olmayan partiyalara da təsis bəyanatına imza atdırıldı, partiya rəhbəri olmayan, cəmiyyətdə tənnəmayan şəxslərin hərəkatın rəhbərliyində təmsil olunması əsasnamənin və qabaqcadan razılaşdırılmış prinsiplərin pozulması demək idi. Hacıbaba Əzimov bu əsasnamə pozuntusuna məhz sizin yol verdiyinizi bildirib...

- Hacıbaba Əzimov bir istiqalçı deputat kimi böyük hörmətə var. Görünür ki, Hacıbaba müəllim özünün yazdığı əsasnaməni dəyişdirib. Orada yazılır ki, qeydiyyatda olan partiyalar, istiqalçı deputatlar, nüfuzlu şəxslər İdarə Heyətinin üzvlü ola bilərlər. Hacıbaba müəllim kimlərə nüfuzlu şəxs saymaya bilər, ancaq kiminsə nüfuzlu şəxs olub-olmadığı məsələsi axı Hacıbaba müəllimin həmin şəxsi nüfuzlu hesab edib- etməsi ilə ölçülür. Ona görə də bu məsələ barədə Hacıbaba Əzimov nə deyir, özü bilər. Əsasnaməsini yazdığı qu-

rumun iclasına gəlmədi, indi meydana çıxıb danışır. Hacıbaba müəllimə xatırlatmaq istərdim ki, Azərbaycan Xalq Hərəkatı təkcə dövlət qeydiyyatında olan partiyalardan ibarət deyil və ibarət ola bilməz. Belə olarsa, heç onu xalq hərəkatı da adlandırmaq düzgün olmaz. AXH xalqdan, xalqın müxtəlif təbəqələrini özündə birləşdirməkdən ötrü yaranıb. Dövlət qeydiyyatında olan partiyaların çoxu indiyə qədər dəfələrlə birliklər yaradıblar və o birliklərin fəaliyyətlərinin sonunun necə olduğunu da görmüşük. Odur ki, Hacıbaba müəllimə hörmətim var, amma yaxşı olar öz işi ilə məşğul olsun.

- Hacıbaba Əzimov hazırda AXH İdarə Heyətinin üzvlü kimi qalır?

- Hacıbaba Əzimov AXH-nin təsisçilərinin sırasındadır. Lakin iclaslara gəlmir. - Əsasnamədə belə bir maddə varmı neçə iclasa qatılmaayan adam İdarə Heyətindən xaric edilmiş?

- Əsasnamədə konkret belə bir tələb əks olunduğu maddə yoxdur. Amma iclaslara gəlməyən adamlar avtomatik olaraq İdarə Heyətindən xaric edilir.

Hacıbaba Əzimov bilməlidir ki, yazdığı əsasnamədə AXH-nin İdarə Heyətini AXH-nin Məclisi seçir. Hazırda AXH-nin təsisçiləri müvəqqəti olaraq İdarə Heyətinin funksiyasını yerinə yetirir. Məclis İdarə Heyətinin üzvlərini seçəcək. İctimaiyyəti aldatmaq qətiyyən lazımdır deyil.

- Hacıbaba Əzimov həmçinin bildirib ki, İsgəndər Həmidovu Azərbaycan Xalq Hərəkatının lideri və yeganə ideya müəllifi kimi təqdim etmək yanlışdır, hərəkatın yaradılması istiqamətində bir qrup şəxs təşkilatçı qismində iştirak edirdi, onların içərisində İsgəndər Həmidov daha çox fəallıq göstərirdi. Eyni zamanda bildirib ki, AXH-də bəzi adamlar İsgəndər bəyi süni şəkildə tərifləyirdilər, ona "cənab generalım" deyirdilər, o da bundan çox xoşhal olurdu, onu tərifləyənlər isə əslində hərəkatın dağılmasını istəyirdilər. Bu məsələlərə münasibətiniz necədir?

- Hacıbaba müəllim yaşlanıb, görünür, hərədn bir çəşir. Allah özü ona kömək olsun.

İkincisi, Azərbaycan Xalq Hərəkatının yaranma ideyası məhz İsgəndər Həmidova məxsusdur. Özü də indi yox, düz beş il bundan öncə irəli sürülən ideya və reallaşması üçün müzakirələr aparılmış məsələ olub. Bunun üçün də yirmi masa təşkil olunub, orada Pənah Hüseynin, İqbal Ağazadənin, Sərdar Cəlalovunun böyük rolu var.

Üçüncüsü, İsgəndər Həmidovun ətrafında olan, ona "generalım" deyən adamlar heç də Hacıbaba Əzimovdan geri qalmırlar. Hacıbaba müəllim özü haqqında hansı fikirdədir, hansı düşüncədədir bu yaşda, Allah bilir. Mənə "mənim generalım" deyənlər mənə bir yerdə işləmiş, bir yerdə döyüşmüş adamlardır. İnsanlardan tələb etmək olmaz ki, mənə bu cür müraciət etmə və ya bu cür müraciət et. Mənə yaşım da o yaş deyil ki, belə şeylərdən xoşhal olam. Allah Hacıbaba müəllimə sağlam ömür nəsib etsin. Görürəm ki, vəziyyəti ya-vaş-yaşa pis istiqamətə yönəlir.

- General mövzusunda söz düşmüşkən, siz həbs olunanda general-leytenant rütbəsinə təqad verilir? Ümumiyyətlə, rütbənlə bağlı vəziyyət nə yerdə qaldı sonradan?

- Mən təqad alıram. Rütbə məsələsi isə mənə üçün önəmli deyil. Əsas odur ki, xalqın səni vətəninə bağlı insan kimi qəbul etsin. Məni xalqım necə qəbul edirsə, bu mənə üçün ən böyük rütbədir.

- İsgəndər bəy, sizinlə bu müsahibəmiz doğum gününü təsadüf etdi. Sizi təbrik edirik. Silahaşarlardan, keçmiş və indiki hərəkat yoldaşlarından, o cümlədən son vaxtlar problemlər yaşadığınız yoldaşlarınızdan təbriklər almısınız?

- Günün birinci hissəsi hələ tam başa çatmamış artıq 1200 nəfərdən təbrik almışdım. Hər birinin adını çəkmək burada mümkün deyil. Təbrik edənlər də, təbrik etməyənlər də sağ olsun. 71 yaşım tamam oldu. Bu yaşda Allahdan günahlarımızın bağışlanmasını arzu edirəm. Allahdan diləyim odur ki, 72 yaşımı Bakıdan bir 10-15 avtobus dostlarımızla yığıb

Ağdama, oradan Füzuliyə, oradan Cəbrayıl, Qubadlıya, Zəngilana, Laçına və Kəlbəcəre gedək. Son dayanacaq nöqtəmiz kimi Kəlbəcərdəki məşhur "Rus bulağı"nda samovar çayı içək və oradan Ağdərə yolu ilə Tərtərə gələk.

- Doğum gününüzü xüsusi qeyd edirsiniz?

- Kəlbəcərin işğalından sonra heç vaxt ad günümü keçirməmişəm. Keçirmək fikrim də yoxdur. Allah bundan sonra yaşamaq nəsib etsə və Kəlbəcəri azad eləsək, orada yaxşı bir ad günü keçirərəm.

- Allahdan günahlarınızı bağışlamasını arzu etdiyinizi dediniz. Günahlarınızı ağır günahlar kateqoriyasına, yoxsa yüngül - hər kəsin yol verə bildiyi günahlar sırasına aid edirsiniz?

- 71 illik ömrümə mən iki yerdə bölürəm. Birinci hissə 1981-ci ilə qədər olan həyat tərzini, ikinci hissə isə 1981-ci ildən bu günə kimi yaşadığım həyat. 1981-ci ilə qədər gənc, yeyib-içən, əylənən, gəzən İsgəndər var idi. Allah həmin İsgəndərin günahlarından keçsin. 1981-ci ildən sonrakı həyatımda isə mən qeyd etdiyim işlərdən, içkidən uzaq olmuşam, ibadətə məşğul olmuşam və bu günə qədər də ibadətə məşğulam. Günahların hansının böyük və ya kiçik olduğunu isə Allah bilir.

Həyatımın ən gözəl günlərini milli azadlıq hərəkatı dövründə görürəm. Xalq hərəkatı olmasaydı və müstəqilliyə nail olmasaydıq, yəqin ki, mən Sibirə sürgündə olardım və bəlkə də artıq həyatda yox idim. Mən çox gənc yaşlarımda bir neçə nəfər həmyaşırımla "Könlükdən azadlığa" adlı bir kiçik dərnək kimi yaratmışdıq. Onların sırasında jurnalist Hidayət Elvusal da var idi. Yaradığımız həmin dərnəyin fəaliyyəti bizi Sibire sürgünə apara bilərdi. Milli azadlıq hərəkatı həyatımızı dəyişdi.

Həyatımın ən sevincli günü Azərbaycanın müstəqilliyinin bərpası günüdür. Ən ağır günüm kimi Kəlbəcərimin işğalını sayıram. Şəxsi həyatım baxımından da sevincli və ağır günlərim olub. Övladların dünyaya gəlişi sevincli günlərim olub. Ən ağır günlərim üç qardaşımın və xanımımın dünyasını dəyişməsidir. 71 yaşımı da bu səhər Rəna xanımın məzarını ziyarət etməklə qeyd etdim.

□ Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

Onun adı İvan, qızar, tutar divan...

Samir SARI

Uzun sürən və dərin müşahidələrimə əsasən deyə bilərəm ki, biz inteqrasiyaya meyilli camaatıq. Bu xüsusda elə bir inadkarlığımız yoxdur.

Düzü, hələ dəqiqləşdirməmişəm ki, bu, bizim minusumuzdur, yoxsa plusumuzdur. Demək çətindir. İki də ola bilər - necə deyirlər, 50:50-yə.

Odur, bax, xəbər var ki, Moldova əhalisinin yarıdan çoxu (53 faizi) ölkənin Avropaya inteqrasiyasının, Avropa Birliyinə üzv olmağın tərəfdarıdır.

Bu o deməkdir ki, sabah ölkədə inteqrasiya referendumu keçirilsə, moldovanlar Avropaya seçəcəklər (Avropa onları seçəcəkmə, seçməyəcəkmə, bu ayrı məsələdir).

Bəs bənzər referendum və ya sorğu bizdə keçirilsə, necə olar?

Məncə, bu məsələ bizdə referendumun birinci turunda həll olmaz, Ukraynadakı seçkilər kimi ikinci tura qalar.

O səbəbdən ki, bizdə Avropaya inteqrasiya tərəfdarı olanlarla yanaşı, Rusiyaya, İrana, Türkiyəyə, hətta Ərəbistanına inteqrasiya olunmaq istəyənlər də çoxdur.

Qardaş Türkiyə ilə bağlı məsələ aydındır, ağızımızda qardaş deyirik. Zətən, Türkiyə ilə bir xeyli dərəcədə inteqrasiya olunmuşuq - gediş-gəliş, abi-qardaş, abla-bacı, eş-yoldaş bütənləri yetərincədir.

100 il əvvəl "Azərbaycanın əbədi səadəti Rusiya ilə bağlıdır" deyən klassik inqilabçımızın açdığı ciğirə getmək istəyənlər də çoxdur və ilin bəzi fəsillərində xeyli güclənirlər. Camaat da bəzən nostalji hissələrinə qapılır, deyir, sovetin vaxtında eləydi, beləydi...

Amma mat qalmalıdır, nədən bizimlə bərabər sovet vaxtında, həm də hamıdan yaxşı yaşayan Baltıqyanı ölkələrin sakinləri o nostaljiyə qapılırlar, sovet davası döymürlər.

Ya onlar qədərbilməz və nankordurlar, ya biz palan olmağa eşşək axtaran adamlarıq. Ya da tamam başqa cürdür, latışlar, estonlar, litovlar onları müstəmləkəyə çevirən, istismar və repressiya edən dövlətin yamanlıqlarını unuturlar, biz isə yada salırıq.

Uyğun rəy sorğusu keçirilsə, məlum olacaq ki, ukraynalıların da yarıdan çoxu Avropaya inteqrasiyanın tərəfdarıdır. 5-6 il qabaq elə bir sorğu keçirilmişdi və məlum olmuşdu ki, ukraynalıların yarıdan azı Avropaya inteqrasiyanın tərəfdarı deyil, Rusiyaya inteqrasiyanın tərəfdarıdır.

Nəticədə belə oldu ki, əhalinin yarıdan çoxu Avropaya inteqrasiya yoluna çıxaraq uzun məsafə qət etdikləri halda, yarıdan az hissə - Donetsk, Luqansk mahallarının camaatı kəsdirmədən keçərək Rusiyaya inteqrasiya olundular. (İndiki dövrdə işğala bəzən "inteqrasiya" deyirlər).

Bəli, inteqrasiyanın belə xətalı məqamları da var. İndi moldovanların "Avropa, Avropa" dediklərinə baxmayın, iş ciddiləşsə, Dnestr çayının sahillərində elə bir qovğa-mərəkə başlayacaq ki, Kişinyovda yekə-yekə kişilər ortaya çıxıb "Avropa, bizi xilas et" deyərək çırpışacaqlar.

Ən yaxşısını ermənilər edir. Onların indiyə qədər yeritdiyi inteqrasiya siyasəti yekəpər ayının kölgəsinə sığınmaq idi, hətta bəzən ayının kölgəsini görüb elə bilirdilər, öz kölgələrində. 3 il əvvəl bu vaxtlar Qarabağ tərəfdə bizim əsgərlər onların qoparağını götürəndə "bizi xilas edin" deyərək Moskvaya yalvar-yapış elədilər, amma şələləri bellərinə düz gələndən sonra Kremlə dirsək göstərdilər, indi inteqrasiya olunmaq üçün yeni kölgə axtarırlar. Başqa vaxt hövsələsizlik edən rus bu dəfə gözünü qıyıb, əlini də qaşqasına qoyub müşahidə edir, səbrlə gözləyir ki, görsün, Qurgen kişinin fikri nədir.

Əlbəttə, özbaşına olsalar, ermənilərin də əksəriyyəti, moldovanlar kimi, Avropaya inteqrasiyanı və Avropa İttifaqına üzvlüyü dəstəkləyər. Amma realıq başqadır. Onun adı İvan, qızar, tutar divan.

Məndən olsa, biz Avropaya inteqrasiya olunmalıyıq. Adamlar yaşamağın, inkişaf etməyin, dava-şavadan qaçmağın çəmini tapıblar. Özümüzü yaxşı aparsaq, bizə də öyrədirlər.

Əslində biz Avropaya səsə salmadan, əl altından, yavaş-yavaş, dost-düşməne sezdirmədən inteqrasiya olunmalıyıq. Maşallah, xeyli sayda inteqrasiya olunanlarımız var. Görürük ki, bizim ölkə, dövlət olaraq Avropaya inteqrasiyamıza imkan vermirlər, çalışırıq, prosesi fərdi qaydada, tək-tək aparırıq. Hələlik uğurlu gedir.

Müxalifət düşüncəsi illərdir ki, "agent" axtarışındadır. Partiya sədrləri, firqələrin aparıcı fiqurları zaman-zaman bir-birini satqınlıqda, hakimiyyətlə əməkdaşlıqda ittiham edirlər.

konstruktiv müxalifət qınanır. Ümumiyyətlə, dəyişikliyin üç yolu var: inqilab, küçə hərəkatı və seçki. Biz deyərək bilmərik ki, indi bunlardan hansı rəşionaldır. Situasiya hansının düzgün olduğunu diqtə etsə, xalq onun arxasınca gedir.

yaxşıdır, vermirsə, pisdir? Sən öz yolunu düz get, ardıcıl mübarizə apar. Əgər məqsədin cəmiyyəti dəyişmək yox, mandat almaqdırsa, onda əxlaqi yanılma var. YAP-dan ya nazirlərdən kimse çıxarılanda müxalifətə qoşulur, tənqid

lər? Seçkidə heç olmasa xalqa sözünü deyirsən. Mən son prezident seçkilərində namizəd olanda partiya üzvlərimiz deyirdilər ki, bizi söyəcəklər, getməyək. Ancaq biz qalib çıxdıq, bir həftə sonra hamı deyirdi ki, nə yaxşı seçkiyə

"Kimsə bəyan edərsə ki, "asıb-kəsərəm", onun yanında agent daha çoxdur"

Sərdar Cəlaloğlu: "İlqar Məmmədov radikal mövqedə idi, həbsdən çıxan kimi 180 dərəcə fikrini dəyişdi"

Azərbaycan Xalq Hərəkatı içində olanlar qarşılıqlı ittihamlar irəli sürür, Milli Şura ilə REAL Partiyası üzvləri sosial şəbəkələrdə replikalar atırlar.

Bunun psixoloji səbəbləri var, yoxsa gerçəklikdən doğan ittihamlardır? Bu və digər aktual mövzularda suallarımızı Azərbaycan Demokrat Partiyasının (ADP) sədri Sərdar Cəlaloğlu cavablandır.

- Sərdar bəy, müxalifət niyə həmişə öz içində "agent" axtarır?

- Məşhur ingilis sosioloqu yazır ki, hökumətə konstruktiv mövqedə dayanan müxaliflər satqın kimi görünür. Onlar hakimiyyətə qarşı kəskin mövqedə dururlar. Çar Rusiyasının inqilab dövründə də belə olub.

Çar inqilabçıların tələbini yerinə yetirdi, 3-cü Dumanı çağırdı, torpağı kəndliyə verdi, kəndlilərin mübarizəsini zəiflətmək üçün Pyotr Stolipinin başçılığı altında aqrar sahədə islahatlar keçirmək üçün onu gətirdilər. Onda radikallara dedilər ki, siz çaxnaşma istəyirsiniz, biz ölkənin xilasını...

Amma terror gedirdi və çarın islahatları həyata keçirməyə imkan olmadı. Tarixdən başqa misal göstərim, Napoleon Almaniyanı tutmaq istəyəndə o dövrün iki nəhəng Alman filosofu vardı - Artur Şopenhauer və Yohan Fixte.

Onlardan yalnız Fixte Napoleonla görüşə getdi. İmperator ondan nə istədiyini soruşanda demişdi ki, Berlinə girmə. O da Berlinə girmədən Almaniyanı tutdu.

Fixte deyirdi ki, heç olmasa Berlini xilas etdim. Şopenhauer isə ona satqın münasibəti bəsləyib bildirmişdi ki, sən Berlini xilas etmək naminə onunla görüşdün, bütün Almaniyanı tutdu, belə bir görüşü özümə yaraşdırmıram. Yeni müxalifətdə də həmişə bu məsələlər olub.

Bəzi liderlər stəkana dolu tərəfdən, bəziləri yansından baxırlar. Amma hökumət ən kiçik islahata gedirsə, bu da müxalifətə xidmət edir, müxalifətin nailiyyətidir. Digər tərəfdən, radikal müxalifətlə konstruktiv qüvvələrin arasını açmağa çalışırlar. Bu zaman

- Bugünkü siyasətdə hansı tərəflər "satqın" kimi görünür?

- Mitingə gedən seçkiyə gedənə xain deyir, seçkiyə vaxtilə gedənlər indi seçkidən imtina edirlər. Onda hamı xaindir. Bu, siyasi cəhətdən savadsızlıqdır. Elə adamlar var ki, bir müddət siyasətdə olurlar, sonra qeybə çəkilirlər, fasilə verib yenə fəal olurlar.

Sərdar Cəlaloğlu 30 ildir siyasətdədir, kimsə deyər bilməz ki, görünməmiş siyasətçilərdən olmuşam. Amma kimsə biznesə gedir, sonra siyasətə qayıdır. Belə görünür ki, siyasətdə haradansa tapşırıq gözləyir deyər qayıdır.

Mən radikal, sonra konstruktiv olmuşam. Qandı deyirdi ki, fikirlərini dəyişməzsən, demək, inkişaf etmirsən. Kimsə məni siyasətə salınmış kimi təqdim edə bilməz. Ancaq gəlin baxaq: İlqar Məmmədov AMİP-də idi, sonra siyasətdən getdi, xarici təşkilatlarda işlədi, sonra qayıdıb REAL yaratdı. Amma Əli Kərimli 40 ildir siyasətdədir, səhvlər edə bilər, amma ardıcıl siyasətdədir. Nemət Pənahlı biznesə getdi, sonra qayıtdı. Bu cür adamları fərqləndirmək lazımdır. Mən demirəm ki, onlar satqındırlar.

Ancaq fəaliyyətin fasiləsinin səbəbini izah etməlidirlər. İlqar Məmmədov radikal mövqedə idi, həbsdən çıxan kimi 180 dərəcə fikrini dəyişdi. Siyasətdə bu sürətlə olmaz axı?!

- Amma özünüz də dediniz ki, radikal vaxtlarınız olub...

- Rəsul Quliyev dövründə radikal mövqedə idik, sonra konstruktiv yol seçdik. Amma qəfil radikallaşma, sonra qəfil loyallaşma, artıq bu davranışlar dalğavari hərəkat edərsə, deməli, arxasında məqsəd var.

Quranda yazır ki, üç nəfər cəhənnəmə gedəcək. Onlardan biri də hökumət pul verməyəndə onu pisleyib, verəndə tərifləyənlərdir. İlqar Məmmədov deyir ki, ölkədə islahat gedir. Müxalifətdə ittihamlar da buna görə meydana çıxır. İlqar Məmmədov demişdi ki, deputat seçilməsəm, radikal yol tutaram. Bu nə yanaşmadır? Hökumət mandat verirsə,

"Əli Kərimli antidemokratik seçkidə iki dəfə parlamentə düşüb, indi nə oldu ki, seçkidən imtina edir?"

edir. Deməli, sən əxlaqi yanılman var, bilirdin vəziyyət necədir, danışırdın, vəzifəsiz qalanda danışırsan.

- Amma bu suala təkrar qayıtmalı olaram, doğrudan da müxalifətdə "agent"lər var, yoxsa sizin təhlil etdiyiniz davranışlar bu şübhələri yaradır?

- Lap deyək ki, "şpiyon" var, əgər sən güclü sənə nə edə biləcəksən? Hökumətin müxalifətin içində adamları var. Hətta radikal qüvvələr içində öz adamları var. ADP konstruktiv yol tutub, bizdə niyə agent yerləşdirsin?

Amma kimsə bəyan edir ki, asıb-kəsərəm, hökuməti yixaram, belə edərdəm, onun yanında agent daha çoxdur. Liderlərin çoxu hökumətə "Məşədi ibad" kimi deyir ki, aç qapını, gəlib səni öldürüm. Yaxşı, sən mitinq elə, o da tutmasın, gəlib onu yixasan?

- Sərdar bəy, mitinq demişkən, Milli Şura ilə REAL inqilab, yoxsa seçki yolu davası aparırlar. Əli Kərimli İlqar Məmmədova deyir ki, xalq aldatma, seçki mühiti yoxdur...

- Yaxşı, ölkədə seçki mühiti yoxdursa, mitinq mühiti var? Sənə mitinq icazə verir-

getdik, efiyən sözümüzü xalqa söylədik.

Seçkiyə getmə, boykot elə, mitinq də icazə verilməsin, onda get evində otur. O mənada İlqar Məmmədovla razıyam ki, seçki mühiti formalaşdırmaq vacibdir. Müxalifət isə deyir ki, atom bombası olsun, gedim həll edim. Birdəfəlik dərk etmək lazımdır ki, kimsə bizə demokratik seçki mühiti verməyəcək. Seçkidə iştirakın iki əsası var: qalib gəlmək üçün və seçkidə iştirak xatirinə iştirak. Bizdə seçkidə iştirak xatirinə iştirak olmalıdır. Nə vaxt gücümüz, pulumuz, arxamızda dünya olacaq, onda qalib gələ bilərik. Əli Kərimli özü antidemokratik seçkidə iştirak edib, iki dəfə parlamentə düşüb, indi nə oldu seçkidən imtina edir?

- Sizə elə gəlmirmi, müxalifətin indiki fəaliyyəti "evcik-evcik" oyununa oxşayır? Ortada heç nə yox, orada REAL-Milli Şura qovğası gedir, burada AXH bir-birini qırır...

- Mən sizinlə razıyam, hədsiz səthi proses gedir. Xalq qoşulmadığı halda bu gün müxalifətin elədikləri evcik-evcik oyununa oxşayır.

□ **Emil SALAMOĞLU**
"Yeni Müsavat"

İntihar edən məktəbli qızın yeni videolarının sosial şəbəkədə və onlayn mediada yayılması bir çox ekspertlərin, hüquq müdafiəçilərinin etirazına səbəb olub. Hadisəni əks etdirən görüntülərin yayınlanması, azyaşlının üzünü açıq fotolarının verilməsi, intihar anının anbaan verilməsi ciddi həyəcan signalı yaradıb.

Psixoloqlar bildirir ki, intihar yoluxucu bir haldır və hər zaman cəmiyyətdə sensasiya yaradan bir olayın ardından silsilə intiharlar baş verir. Səbəb isə medianın və sosial şəbəkə istifadəçilərinin bu məsələdə etik çərçivələri aşmasıdır. Digər tərəfdən, intihar edən azyaşlının qəhrəmana çevrilməsi də onun yaşadıklarının psixologiyasına birmənalı təsir etmir.

Artıq Qərb mediası intihar xəbərlərini tirajlamamaqla bağlı birmənalı qərara gəlib. Bu cür hadisələrin detallarına, şəxslərin kimliyinə, ailə məsələlərinə qətiyyətlə yer ayrılmır. Lakin Azərbaycan mediası diqqəti problemə yönəltmək yerinə, olayı dərin qatlarına qədər bütün çıpaqlığı ilə açmağa çalışır.

Digər bir məsələ isə hadisə ilə bağlı cavabdeh şəxslərin məsuliyyət daşmasıdır ki, bu məsələdə də media öz rolunu oynadı, bir çox gizli məqamlar, cinayət xarakterli faktlar üzə çıxdı.

Bəs görəsən, bütün bunlar mediada necə işıqlandırılmalıdır ki, həm intihar təşviq olunmasın, həm də hadisə ilə bağlı cinayət tərkibli mühüm faktlar ictimaiyyətdən kənar qalmasın? Bu məsələdə qızıl orta necə tapılmalıdır?

Media eksperti Zeynal Məmmədli "Yeni Müsavat" a açıqlamasında bildirdi ki, bu tipli olayı çıpaqlığı ilə vermək qətiyyətlə olmaz: "O özünü necə atdı, hansı hərəkəti elədi, bütün bunları təsvir etmək olmaz. Dramatizm yaratmaq üçün, oxucu qazanmaq, tamaşaçı qazanmaq üçün belə üsullara əl atmaq yolverilməzdir. Biz dəfələrlə bu haqda danışmışıq ki, bu tipli olaylarda, intihar olayında, özəlliklə məktəblilərin arasında baş veribse, media problemin kökünə baxmalıdır. İntiharın detalları ilə bağlı, ailəsi ilə bağlı, özü ilə bağlı təfərrüatlar yox, bütövlükdə bu problemin nədən baş verməsi diqqətdə saxlanılmalıdır. Bir ümumiləşdirmə aparılmalıdır. Yəni intihar edən şəxsin özü və ya ailəsi haqqında təfərrüatlar yox, bu olayların qarşısının alınması üçün görülən profilaktik işlər işıqlandırılmalıdır. Məktəb, ailə, cəmiyyət səviyyəsində hansı profilaktik işlər getdiyi haqqında məlumat verilməlidir. Uşağın dışlanması ilə

İntiharın "yoluxucu" effekti - "qara xəbər"ləri dərc edək, etməyək...

Faciəvi olaylarda media necə davranmalıdır - rəylər; Avropa təcrübəsi

Zeynal Məmmədli

Vüsalə Mahirqızı

Elşad Məmmədli

Ələsgər Məmmədli

bağlı problem varsa, məktəb psixoloqu faktoru, məktəbdə tərbiyə işləri önə çəkilməlidir. Müəllim-şagird münasibətləri, şagirdlərarası münasibətlərdə pedaqoji kollektivin rolu, ailənin rolu önə çəkilməlidir. Bu olaydan çıxan nəticəyə diqqət edin, dəfələrlə məlumat verilib, hər iki tərəf özünü doğruldacaq arqumentlərlə çıxış edib. Ancaq nəticə düzgün çıxarılmayıb. Məktəb dəyişən uşaqlarda dışlanma kimi problemlər olur. Əksər kollektivlərdə yeni gələni dışlayırlar. Qərribə bir qəzəb var, bu, təkəş şagirdlər arasında deyil, əmək kollektivlərində də yeni gələninə münasibət başqadır. Uşaqlarda alışdığımız bu şeylər böyüyəndə daha dərin əlamətlərlə davam edir".

Z.Məmmədlinin sözlərinə görə, burada media detallardan qaçaraq məsələni araşdırmalıdır: "Cəmiyyətdə elə bir ictimai rəy yaratmalıdır ki, bu tipli olaylar üçün yol xəritəsi hazırlansın. Burada istər pedaqoji kollektiv, istər ailə, istərsə də mütəxəssislər, psixoloqlar bu məsələyə daxil olmalıdırlar. Yalnız bu cür olmalıdır, çox sadədir".

Ekspertin fikrinə, intihar edən şəxsi qəhrəmana çevirmək də doğru deyil: "Xüsusən də intihar edən yeni-niyetmənin öz yaşadıkları arasında bu cür rəy yaranması qorxulu haldır. Onlar hələ yetkin deyillər, aralarında bədən-birə məşhurlaşmaq istəyən, qəhrəmana çevrilmək istəyən uşaqlar bu addımı ata bilər. Media bu baxımdan məsələni yayanda çox diqqətli olmalıdır. İntihar edən şəxsin şəxsiyyəti üzərində deyil, səbəb üzərində dayanmaq lazımdır. Ümumiləşdir-

mək, şərti adlardan istifadə etmək lazımdır. Hər addımda düşünməlisən ki, bu mənim balam olsaydı, onu necə yazardım. Media etikasının ən ciddi prinsipi birbaşa özünə aid etməkdir. Məktəblinin valideynləri, müəllimləri ilə müsahibə necə olacaq? Bu olay hamını üzür, hər kəs olmasını istədi. Ancaq cavabdeh şəxslər də var ki, onlar öz borclarını necə yerinə yetirməli idilər. Bu çox ciddi məsələdir. Bu məktəbdə psixoloq ştatı həqiqətən varmı, onun hansı fəaliyyəti var. Digər məktəblərdə vəziyyət necədir. Təhsil Nazirliyinin də bununla bağlı araşdırmaları olmalıdır. Lazım gəlsə, Səhiyyə Nazirliyinin də köməyindən istifadə olunmalıdır. Çox təəssüf ki, biz bunların heç birini görmədik. Sadəcə, məmur reaksiyası görünür, eyni zamanda medianın özündə də olayın dalınca qaçmaq, hadisənin özünü çatdırmaq var, reyting dalınca qaçmaq var, ancaq bunun kökü ilə bağlı, incəlikləri ilə bağlı məsələni ictimai müzakirəyə çıxarmaq yoxdur. Mən bu hadisədə medianın günahından çox, məktəblərin, problemlə birbaşa əlaqəsi olan adamların, o cümlədən ailələrin günahını görürəm. Ailələr də övladı ilə baş vermiş problemləri bu və ya digər səbəbdən ümumiləşdirirlər. Bizdə məktəb-müəllim-təhsil mütəxəssislərinin iş birliyi yoxdur. Bu da özünün mənfi nəticələrini belə hallarda mütləq göstərir, yəni də göstərəcək. Mən inanmıram ki, bu hadisə bizə ciddi şəkildə dərs oldu. Hər halda, əlamətləri görünür".

Məsələyə dair redaktorlar da münasibət bildiriblər.

Vüsalə Mahirqızı, ONA Agentliyinin təsisçisi deyib ki, bütövlükdə bu hadisə sözüün həqiqi mənasında Təhsil Nazirliyi, müvafiq strukturlar, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi üçün də signal olmalıdır. Ailələrin, məktəblilərin, müəllimlərin psixoloqla işləməsi üçün işlər aparılmalıdır: "Amma ümumiyyətlə, bu video və hadisə ilə bağlı medianın indiki formada apardığı işi mən heç bir formada təqdir eləmirəm. Düşünürəm ki, məktəblinin intihar videosunu paylaşanlarla bağlı Mətbuat Şurası, hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən çox sərt, ciddi cəza tədbiri həyata keçirilməlidir. Bu videonun, hadisənin bu formada yayılması sosial şəbəkələrdə olan yeniyetmələr, uşaqların həyatı üçün ciddi təhlükədir. Düşünürəm ki, Təhsil Nazirliyi bununla bağlı hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət etməli və sosial şəbəkədən yığıdırılmalıdır".

"Yeni Müsavat" qəzetinin redaktoru Elşad Məmmədli hesab edir ki, şagirdin intihar anını əks etdirən videoyu yaymaq qətiyyətlə doğru deyil: "Bu, həm qanunla, həm də mənəvi-psixoloji baxımdan yolverilməzdir. Bunu yayanlar başa düşmür ki, sosial şəbəkələrdə olan məktəblilər depressiyaya, vahiməyə düşür və hətta affekt vəziyyətinə gəlib, bunu təkrarlamaq istəyənlər ola bilər? Ümumiyyətlə, mənə, media zorakılıq, intihar, piyada vurulmalarını əks etdirən videoları, fotoları yaymamalıdır. Avropa ölkələrində media "qara xəbərləri" yaymaqdan imtina edib. Bu, peşəkar yanaşma ilə yanaşı, həm də cə-

miyyəti gərginliyə sürükləməmək baxımından vətəndaş borcudur. Lakin əgər hansısa intihar hadisəsində, yaxud digər faciəvi olayda sövqətmə, cinayət əməli varsa, əlbəttə, media bunların üzərinə getməlidir, etik çərçivələri aşmadan, intihar anı, ölüm anı görüntülərini verməməklə. Hər bir halda, son hadisə bütün aidiyyəti qurumların nəticə çıxarmalı olduğu məsələdir. Əsas məsələ intiharların, bu kimi xoşagəlməz halların baş verməməsi üçün önleyici tədbirlər görməkdir".

Media hüququ üzrə ekspert Ələsgər Məmmədli isə hesab edir ki, medianın və jurnalistlərin işi çətin olmaqla bərabər, məsuliyyət tələb edir: "Media bu olayla bağlı xəbərləmə funksiyasını əsas götürərək bu hadisəni xəbərlədi, sonra da ictimai müzakirəyə çıxardı. Müzakirələr zamanı öz ifadələrini doğru seçə bilməyən və daha həyatının başında bir uşağı itirmənin üzüntüsünü ifadə etmək əvəzinə, "lazımsız" və "başqasını hədəf alan ittihamedic" ifadələr işlədən redaktor da ictimai qınağa tuş gəldi və müvəqqəti də olsa işindən uzaqlaşdırıldı. Lakin bu gün mediada gördüyüm intihar anının videosu və onun ucdantutma tirajlanması barədə mediaya və jurnalistlərə yönəlik iradəmi deməliyəm. Jurnalistlər xəbərləmə funksiyasını həyata keçirərkən hüquq və etik davranış qaydalarının çərçivəsində qalmalıdırlar. Əks halda, onların peşəkarlıqları ciddi sorğulana bilər. İntihar hadisələrinə dair xəbərlər yayılarkən xüsusi diqqət edilməlidir. Bu zaman hökmən əməl edilmə-

li çərçivələr var. İntihar hadisələrinə dair informasiyalar daha çox nəticələrinin yaratdığı üzüntülər aspektindən əl alınmalıdır. Çünki intiharın "yoluxucu" effekti də var. Başqaları bu nəticələri görərək intihara meyilli olsalar belə, bu yola getməsinlər deyər".

Ə.Məmmədli vurğuladı ki, intihar anının videosunu paylaşmaq etik deyil: "Nadir istisnalar ola bilər, məsələn, şəxsin intihar etməyib, öldürüldüyü və bu məqsədlə bir başqasının suçlanması halında, gerçək intihar anının görüntüsü ictimai əhəmiyyət kəsb edə bilər. O zaman da yenə başqa məhdudiyyətlər nəzərə alınaraq yayıla bilər. Ayrıca, intihar edən şəxsin azyaşlı olmasını nəzərə aldıqda, onun adı, şəxsiyyətini eyniləşdirən digər informasiyalar, görüntüsü, şəkli paylaşılmalıdır. Amma bizim bəzi media qurumları və bəzi jurnalistlər, habelə sosial mediada ictimai paylaşımlar edən bəzi şəxslər bu çərçivələrə əməl etmədən bu görüntüləri yayır.

Azərbaycan Jurnalistlərinin Peşə Davranış Qaydalarının 3.11 bəndində birbaşa intiharla bağlı informasiya paylaşan jurnalistin necə davranacağı göstərilir: "... İntihar halları barədə reportajlarda belə əməllərin təşviqi və ya əsassız olaraq sensasiyalı formada təqdim olunmasından çəkinməli". "KİV haqqında" Qanunun 11-ci maddəsinin 4-cü bəndi də yetkinlik yaşına çatmayan zərərçəkmiş şəxslərin şəxsiyyəti barədə hər hansı məlumatların həmin şəxslərin və onların qanuni nümayəndələrinin razılığı olmadan yaymasına yol vermir. Jurnalistlərdən və ictimai informasiyaları paylaşan hər kəsdən xahişim, intihar hadisələrinin açıq görüntülərini yaymamaları və hadisə zamanı zərərçəkən şəxsin 18 yaşından az olmasını nəzərə alaraq, onun şəxsiyyətinə daha həssas yanaşmalarıdır".

□ **Nərgiz LİFTİYEVA,**
"Yeni Müsavat"

Narahat olmuş peşəkarlar

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Bu ədalətli deyil, Marqarita İvanovna. Ədalətsizlik isə uşaqları daha da amansız edir" ("Müqəvva" filmindən)

Guya bütün cəmiyyət məktəbli uşağın intiharından narahat olmuşdur. Həmişə belə hallardakı kimi, bütün riyakarlar ortalığa çıxıb ağlaşma qurublar. Sən demə, Azərbaycan xalqı məktəblərdə dərs keçilməsini istəyirmiş. Sən demə, bizdə humanizm, insanpərvərlik, uşaq hüquqlarına məhəbbət, nə bilim, peşə kodeksinin qorunması-zad hər şeydən önəmli imiş.

Bu peşə kodeksi lap dəhşət söhbətdir. Bizim idarəmiz, yəni mətbuata baxan yoldaşlar tərəfindən bəyanat yayılıbdır. Deyir, əziz yazar-pozarlar və jurnalist-zurnalistlər, gəlin kriminal xəbərlərdə azyaşlıların fotolarını, videolarını yaymayaq. Bah. Sən demə, Azərbaycan mediası jurnalistin peşə kodeksinin bütün başqa kriteriyalarına əməl edirmiş, qalıbmış bircə bu. Məsəl üçün, rüşvət almaq, hədiyyə qəbul etmək, nə bilim, yalan-malan, yaltaqlıq-filan... Bunlar hamısı düzəlibmiş, qalıbmış saqqal darağımız. Halbuki üç-beş gün qabaq "Kosmik" televiziyasının efirində manis qardaşımız cəmi media aləminə qiymət qoymuşdu, başa düşmədilər. Ara yerdə yazıq aparıcını, rejissoru işdən qovdular. Həqiqət həmişə belə acı olur, kimdir doğrunu bəyənən? "Çılpaq həqiqəti zorlamaq istəyənlər çox olur" - bunu mən aforizm kimi hələ 90-cı illərdə yazmışdım, özündən sitat gətirmək təvazökarlıq sayıldığı üçün təzədən yazıram. Özü də heç kim fikirləşmədi ki, ey dadi-bidad, axı bu telekanalizasiyanın müdiri filmlərində ən çox söyüş verən rejissorlardan biridir, bəs bunun özünə niyə efir bağışlayıblar? Vaqif müəllimin filmlərində uca millətimize haqda səslənən qeyri-etik ifadələri toplaşsaq Nuşirəvan müəllim infarkt olacaqdır, ya da bəlkə pultu yedi. Hərçənd mən o ifadələrin çox zaman ("yüzdəyüz" də yazı bilərdim) dəqiq, yerinə düşən olmasını da qeyd etməyi vətəndaşlıq borcum sayıram.

Sözüm odur ki, gəlin səmimi olaq, yalandan artistlik eləməyək. Artistlik üçün AzDramanın səhnəsində geniş yer var, dövlət də təzəcə artistlərin maaşını qaldırıb. Buyurun, gedin istədiyiniz oyunu çıxarın, baş-beynimizi aparmayın.

Deyirlər uşaqların psixologiyası ilə məşğul olmalıyıq. Bunu deyənlər məktəb psixoloqu adlı yetim peşənin nümayəndəsinin maaşı haqda məlumatlara malikdirmi? Mən bilirəm: keçən il 150 manat idi. Lap hesab edək indi artıb 200-300 olub. Nə dəyişir? Soğan da olub 7 manat. İndi təsəvvür edin ki, bu qəpikləri alan binəvalar 2000 nəfərlik bir dəli yığıncağında camaatı sakitləşdirməlidir. Hələ o psixoloqların özünü psixoloqa göstərmək lazımdır, bunun özü başqa temadır. Yeri gəlmişkən, keçən yay guya məktəb psixoloqlarının hazırlığı üçün yeni qaydalar hazırlanmalıydı. Heç bilən oldumu tema harada qaldı?

"Dəli yığıncağı"ni özümdən yazmıram. Keçən il bir məktəb iclasında təsadüfən iştirak etmişdim. Uşaqlar vurub bir-birinin gözünü qaraltmışdı. Arada müəllimə də, deyəsən, 3-4 şillə-təpik dəymişdi. İclas başlayanda valideynlər girdilər bir-birinə. O dedi səni cıvıram, mənim uşağım əsəbidir, onu niyə hirsəndirmisiniz, bu dedi mən parabeyin uşaq böyüdürem min əzabla, gerek ona kimsə güldən ağır söz deməsin. Müəllim dedi uşaqlar məni ağladılar, direktor dedi çox kasıb rayonda yerləşirik, seçkidə evləri gəzəndə görmüşəm. Mən də deyə bilmədim ki, (bax: yuxarıda kodeks söhbətinə) ay bacı, sən niyə axı bu xaraba məktəbi qoyub seçki üçün camaatın evlərini gəzirsən, bəyəm burada işin-gücün qurtarıbdır?

Repetitor yanına gedən və məktəbə dərs buraxmaq əvəzinə pul ödəyən uşaqlar da bir ayrı dərddir. Adamlar adlarını ucqar rayonlarda məktəbə yazdırırlar, təsəvvür edin.

Qaldı məktəbli uşaqların aqressivliyi, ümumiyyətlə, niyə uşaqlar öz yaşdırlarına qarşı qəddar olurlar, bu, adi məsələ deyil. Təklif edirəm ən azından sovet dövründə çekilmiş "Müqəvva" (rejissor Rolan Bıkov) və Avstriya rejissoru Mixael Haneke-nin "Ağ lent" filmlərinə (bu film Kann-da baş ödülü qazanıb) baxasınız.

Amerika Birləşmiş Ştatlarının tətbiq etdiyi sanksiyalar regionun ən əsas ölkələri olan Rusiya və İranın vəziyyətini ağırlaşdırmaqdadır. Xüsusən də hər iki ölkənin iqtisadiyyatına zərbə vuran sanksiyalar bu dövlətlərin təsir gücünü də azaldır. Rusiyanın Azərbaycana müəyyən təsirlərinin olduğunu, eləcə də İranın da ölkəmizdə din faktorundan dolayı ideoloji təsirlərinin olduğunu nəzərə alsaq, bəzən bu dövlətin zəifləməsinin Azərbaycanın maraqlarına uyğun olduğunu söyləmək olar. Lakin iki dövlətdən birinin zəifləyərək, digərinin güclənməsi ölkəmiz üçün də risk formalaşdırır. İran və Rusiya sanki regionda qüvvələr balansını formalaşdıraraq, bir-birinin təsirlərini neytrallaşdırırlar. Digər tərəfdən, Amerika hər iki ölkəyə paralel olaraq sanksiyalar tətbiq etməklə qüvvələr balansının bir tərəfin xeyrinə formalaşmasına imkan vermir.

qəbul edirlər. İranın prezidentinin məşhur bir açıqlaması da var ki, Qarabağ müsəlman torpağıdır, orada ölənlər şəhiddirlər. Bu kimi məqamlar var. Buna baxmayaraq, Amerikanın Rusiya və İrana qarşı təzyiqlərində yer almamız da doğru olmazdı".

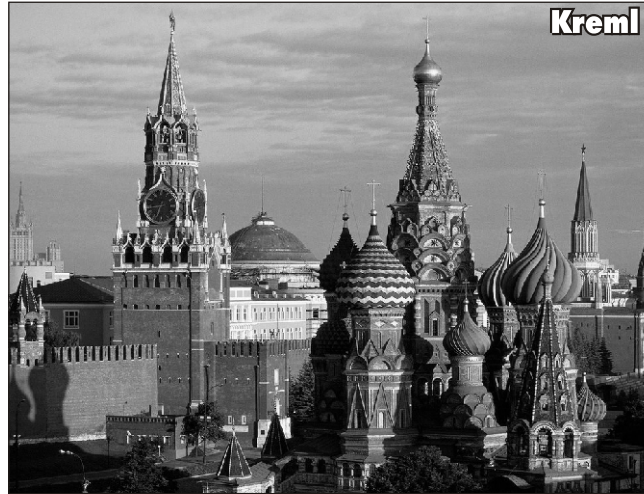
E.Şahinoğlu vurğuladı ki, İran və ya Rusiyanı zəiflətmək fikri Amerikanın öz probleimidir və Azərbaycan bu

Rusiyanı əvəz edə bilməz. İranın buna maliyyə və hərbi imkanları çatmaz. Rusiya böyük dövlətdir, nüvə dövlətidir, hərbi imkanları daha çoxdur, bir çox istiqamətlərdə böyük dövlətlərlə müəyyən mübadilələri var. İrana qarşı çox güclü sanksiyalar var və onların qarşısında İran çox güclənə bilməz".

Müxtəlif dövlətlərin ölkəmizdəki ideoloji təsir qrupları

Amerikanın çökdürmək istədiyini iki region dövləti - səbəblər...

Rusiya və İranın hədəfə alınması Azərbaycana nə vəd edir?; **deputat: "ABŞ-ın istəyi odur ki, bu dövlətlərin heç biri regionda hegemonluq ambisiyasında olmasın"**

Kreml

Tehran

Milli Məclisin deputatı Fəzail Ağamalı mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, Rusiya və ya İran kimi iki dövlətdən birinin bölgədə daha çox güclənib digərinin zəifləməsi real görünür: "Çünki Amerika Birləşmiş Ştatları hər iki dövlətə qarşı paralel şəkildə oxşar siyasətini davam etdirir. Rusiya nüvə dövləti, fərqli bir toplum, bölgədə lider olduğuna görə ABŞ-ın Rusiyaya sanksiyaları, təhdid və təzyiqləri istedikləri kimi alınmır. Ancaq İranda vəziyyət fərqlidir. İranda uzun illərdən bəri ABŞ və Qərb dövlətlərinin əksəriyyətinin bu ölkəyə təzyiq göstərməsi, onu təcrid etməsi, bütün dünyanın düşündüyü kimi, onu çökdürə bilməz. Ancaq proses gedir. ABŞ-ın sanksiyaları hər iki dövləti zəiflədir. ABŞ prinsip etibarilə nə Rusiyanın, nə də İranın bir dövlət kimi çökməsində maraqlı deyil. Çünki orada bölgə üçün humanitar fəlakətlər nəzərə alınır. Ən yaxşı halda onlar hər iki ölkədə hakimiyyət dəyişikliyi aparılmasında maraqlıdırlar ki, yeni gələnlər Amerikanın ma-

raqlarına uyğun olaraq siyasət qursunlar, ABŞ-ın qoyduğu xətlə hərəkət etsinlər. Amerikanın istəyi odur ki, bu dövlətlərin heç biri regionda hegemon rol oynamaq ambisiyasında olmasın".

Politoloq Elxan Şahinoğlu da qəzətimizə açıqlamasında vurğuladı ki, heç bir halda Azərbaycan bu iki dövlətin çox zəifləməsində maraqlı olmamalıdır: "Azərbaycanın torpaqları işğal altındadır, Ermənistan kimi düşmən ölkə ilə müharibə vəziyyətindəyik. Üstəgəl, Rusiya və İran kimi qonşularımız var. Bu ölkələrdə müəyyən dairelər var ki, Azərbaycanın güclənməsində, böyük dövlətə çevrilməsində maraqlı deyillər. Rusiya istəsə, çoxdan Dağlıq Qarabağ münafişesini həll edə bilərdi, ancaq həll etmir ki, bu yolla həm Azərbaycana, həm də Ermənistana təsir edə bilər. İranın müəyyən addımları da zaman-zaman suallar doğurur. Bu yaxınlarda Ermənistanın baş nazirinin orada verdiyi hakimiyyət dəyişikliyi açıqlamaları da bizdə sual doğurur ki, niyə Paşinyanı dəvət edirlər, onu niyə

prosesdə yer almamalıdır: "Bu iki dövlətin zəifləməsinin Azərbaycana təsirləri necə olacaq, bu ayrıca öyrənilməli bir mövzudur. Birmənalı şəkildə demək olmaz ki, Rusiya həddindən artıq zəifləyərse, Şimali Qafqazda terror hadisələri çoxalar, bu da Azərbaycan üçün təhlükə mənbəyinə çevrilə bilər. Regionda humanitar böhran yaranarsa, tələtlər artarsa, bu, Azərbaycana müəyyən problemlər yara bilər. İran və Rusiyanın siyasətində müəyyən addımları bəyənəmsək belə bu o demək deyil ki, bu ölkələrin zəifləməsinə, tamamilə yox olmasına və parçalanmasına da maraqlı olmırıq. Bu bölgədə qeyri-sabitliyə gətirib çıxara bilər. Rusiya bizim üçün böyük bir bazardır, həmçinin bu ölkə üzərindən bir çox nəhəng enerji layihələri reallaşdırılır. Bu baxımdan qonşu dövlətlərdə təlatüm istəməməliyik. Rusiya zəifləsə, bölgədə İran güclənə bilər - kimi yanaşmanı mən qəbul etmirəm. İran heç zaman güclənib

rına gəlcə, politoloq bu qüvvələrin bir-birini balanslaşdırdığını vurğuladı: "İranın Azərbaycana ideoloji təsirləri əvvəllər də olub, hətta son zamanlar azaldığını müşahidə edirik. Bir faktı da xatırladaq ki, Səudiyyə Ərəbistanı ilə də Azərbaycanın sıx münasibəti var və bu dövlət də Azərbaycanda öz maraqlarını dəstəkləyən müəyyən qruplar formalaşdırır. Bunun müsbət tərəfi də var, mənfi tərəfləri də var. İranın ideoloji təsirində olan qüvvələrlə Səudiyyə Ərəbistanının qüvvələri arasında da balans formalaşır. Azərbaycanda müxtəlif dövlətlərin maraqlarını müdafiə edən qüvvələr var, ancaq onlar da bir-birilərinə balanslaşdırırlar. Əgər bir 25-30 il öncə yalnız İranın təsir dairəsindən danışırdıqsa, indi Azərbaycanda Səudiyyə Ərəbistanının da müəyyən təsir qrupları var. Biz necə bu ölkələrin sabitliyində maraqlıyıqsa, onlar da bizim ərazi bütövlüyümüzü dəstəkləməli və sabitliyimizdə maraqlı olmalıdırlar".

□ Nərgiz LİFTİYEVA, "Yeni Müsavat"

Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında imzalanacaq saziş yekunlaşmaq üzrədir. Böyük ehtimalla gələn ay tərəflər sazişə imza atacaqlar. Prosesə son çatmaq üzrə olsa da, hələ də sazişin mətni məlum deyil. Bu da ən müxtəlif mövqeləri ortaya çıxarır.

Müxalifət Avropa İttifaqı ilə imzalanacaq sazişdən niyə narahatdır?

Fəzail Ağamalı: "Müxalifətin söyləmiş olduğu fikirlər konkret arqumentlərə söykənmir"

lifət sazişdə insan haqları və demokratiya məsələsində məhdud halların ola biləcəyindən narahatlıq hissi keçirir. Hətta bəzi müxalif qurumlar bunlar sənəddə yer almazsa, sazişin qarşısının alınması üçün əllərindən gələni edəcəklərini bəyan edirlər.

Müsavat Partiyasının başqanı Arif Hacı "Amerikanın Səsi" nə bildirib ki, sazişdə insan haqları, iqtisadi, mədəni əlaqələr, regional təhlükəsizlik və digər məsələlərin yer alacağı gözlənilir. Amma bununla belə, partiya başqanı müzakirələrin xalqdan qapalı keçirilməsini də dilə gətirir. A.Hacı sazişin Avropa İttifaqı tərəfindən deyil, Azərbaycan tərəfindən hazırlandığını düşünür.

REAL Partiyasının sədri İlqar Məmmədov bunları düşünür: "Əlbəttə, biz hələ o sənədi görməmişik, lakin onun demokratik dəyərlərə xidmət baxımından yaxşı olacağına bir neçə əsaslı gümanımız var. Avropa Parlamenti ötən il qətnamə qəbul edərək birmənalı bəyan etdi ki, siyasi məhbuslar məsələsi çözülməyincə və digər demokratik irəliləyişlər təmin olunmayınca Avropa Komissiyasının imzalayacağı o sənədi qüvvəyə mindirməyəcəkdir. Bu tələb Avropa Komissiyası üçün vacib təkandır ki, Azərbaycan hakimiyyəti ilə danışıqlar zamanı həmin mövzuda prinsipial mövqedən çıxış etsin".

Ana Vətən Partiyasının sədri, deputat Fəzail Ağamalı hesab edir ki, müxalifətin bu cür yanaşmasının əsası yoxdur: "Məlum olduğu kimi, Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında uzun müddətdir ki, bu sazişlə bağlı işçi qrupları səviyyəsində məsləhətləşmələr aparılır. İşçi qrupu artıq sazişi tamamlamaq mərhələsindədir. Bu cür iddiaları əsassız hesab edirik ki, sazişi Azərbaycan tərəfi işləyib, yaxud hazırlayıb. Azərbaycan tərəfinin bu sazişi işləməsində qəbahət axtarmağın özü əlləməkdir. Ölkəmiz kifayət qədər imkanlara malikdir ki, Avropa İttifaqı səviyyəsində qəbul ediləcək sazişin müəllifi kimi çıxış edib. Bununla bərabər, düşünürəm ki, saziş Azərbaycan və Avropa İttifaqının birgə işçi qrupu tərəfindən hazırlanmış layihədir. Həmin saziş layihəsi ətrafında müzakirələr aparılır. Ortada konkret belə bir layihə var.

Tərəflər bir-birinə arqumentlərlə öz fikirlərini əsaslandıraraq qəbul etməyə səy göstərir. Beləliklə, ortaq variantlar tapılır, saziş imzalanır və qüvvəyə minir. Bu və buna bənzər beynəlxalq səviyyəli, həm də dövlətlərarası sazişlərin hamısında özünü ifadə edir. Ona görə mənə elə gəlir ki, artıq Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında bu sazişin imzalanması ilə bağlı işlər yekunlaşmaq üzrədir. Yaxın zaman kəsiyində biz belə bir sazişin imzalanmasının şahidi olacağıq. Burada insan haqları və demokratiya ilə bağlı məsələlərə gəlincə, deyə bilərəm ki, ilk növbədə, Azərbaycanın özünün tutduğu yol demokratiya yoludur. Azərbaycanın qanunverici aktlarında demokratiyaya xidmət edən bütün elementlər öz əksini tapıb. Digər tərəfdən, söz və vicdan, sərbəst toplaşmaq azadlığı kimi vacib olan dəyərlərin Azərbaycanda qo-

runub saxlanması üçün hüquqi normativ aktlar mövcuddur. Azərbaycan dövləti də cəmiyyətimizi anarxiyaya aparmayan, zorakılığa imkan verməyən addımlar atır. Ona görə də müxalifətin bəzi qanadlarının bu baxımdan narahatlıqları üçün əsas yoxdur. Nəzərə alaq ki, Avropa İttifaqı bizim kimi ölkələrlə bağlanmış olduğu sazişlərdə Avropa dəyərlərinin həmin ölkələr tərəfindən nəzərə alınmasında və əməl olunmasında maraqlıdır. Azərbaycan Avropa məkanının tərkib hissələrindən biridir. Bir tərəfdən Azərbaycanın Avropaya inteqrasiya olunması üçün bütün səviyyələrdə bunun həyata keçirilməsi baxımından "Yol xəritəsi"ni götürməsi və belə bir iradəni ortaya qoyması bir reallıqdır. Digər tərəfdən, Avropa İttifaqının özünün də bu dəyərlərə üstünlük verməsi qaçılmaz faktır. Bu, səbəbdən düşünürəm ki, radikal müxalifətin söyləmiş olduğu fikirlər konkret arqumentlərə söykənmir. Bu sadəcə olaraq, güman edilən fikirlər ola bilər. Belə gümanların özünün də heç bir əsası yoxdur. Müxalifət də bu baxımdan söyləmiş olduqları fikirlərlə bu narahatlığı yaşamamalıdır. Yaxşı olar ki, müxalifət öz içərisində və aralarında olan problemləri həll etsin. Sivil, normal konstruktiv mövqe nümayiş etdirən, Azərbaycan dövlətçiliyinə xidmət edən, xalqımızın maraqlarını hər şeydən üstün tutan bir konsepsiya, hərəkət planına uyğun olan fəaliyyət qursunlar. Müxalifət olaraq da Azərbaycan xalqının və dövlətinin maraqlarına öz töhfələrini versinlər".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Müharibəyə başlamazdan öncə...

Hüseyinbala SƏLİMOV

Müasir dünyada guya formal olaraq hərbi ritorika təqdir olunmur; nə siyasətçilərə, nə də jurnalistlərə münasibətdə.

Sonuncular, ümumiyyətlə, hesab edilir ki, insanlara yalnız həqiqi informasiyalar çatdırmalıdır.

Amma hələ Prussiya generalı və hərbi nəzəriyyəçisi general fon Klauzevits yazırdı ki, müharibə də siyasətin bir davamıdır, - sadəcə fərqli üsullarla davamıdır.

Sovetlərin vaxtında bunu səhv olaraq V.Leninə aid edirdilər. Amma məsələ bunda deyil, ondadır ki, hətta 21-ci əsrdə siyasətçilər və diplomatlar nə qədər "sülhsevər" görünməyə çalışsalar da, müharibəsiz keçinilmir; dünya müharibələri olmasa da, hara baxırsan, lokal hərbi toqquşmalar baş alıb gedir.

Odur ki, hərbi ritorika da indiyədək rəqibin siyasətinə təsir etmək üçün istifadə olunan ən effektiv üsullardan biridir.

Onsuz xüsusən də Azərbaycan kimi ərazisinin müəyyən hissəsi işğal altında olan ölkələr keçinə bilmirlər. Ona görə də təsadüfi deyil ki, vaxtaşırı hərbi ritorika elementlərinə bizim də ölkəmizin siyasətçilərinin və diplomatlarının bəyanatlarında rast gəlinir.

Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin Vyana görüşündən sonra da belə oldu. Amma bu dəfə də birinci ermənilər başladılar. Belə ki, Ermənistanın müdafiə naziri D.Tonoyan çox aqressiv və həm də sərsəm bəyanatla çıxış edərək ölkəsinin yeni hücumları, hətta ərazilər haqqında düşündüyünü bildirdi.

"İnqilabçı baş nazir", "Ermənistanda yeni siyasi realıqların müəllifi" cənab N.Paşinyan da nazirini qınamadı, əksinə ona dəstək verdi və belə cümlə də işlətdi ki, D.Tonoyan başqa cür çıxış etsəydi onu vəzifəsindən qovardım.

Belə vəziyyətdə artıq şübhə yox idi ki, Azərbaycan tərəfinin də ritorikasında hərbi elementlər, hətta açıq təhdidlər üstünlük təşkil etməyə başlayacaq.

Aprelin ilk günlərində Azərbaycan prezidenti bəyan etdi ki, Dağlıq Qarabağ müharibəsi hələ bitməyibdir və ölkə üç il bundan əvvəl baş vermiş aprel döyüşlərində həlak olmuş zabit və əsgərlərinin xatirəsini anmağa başladı. Müdafiə naziri Zakir Həsənov da Ermənistan siyasətçilərinin, xüsusən də hərbiçilərinin ünvanına bir neçə sərt bəyanat səsləndirdi.

Amma burada mühüm məqam var. Əvvəllər hərbi ritorika, hətta açıq hərbi təhdidlər, Dağlıq Qarabağ hərbi-siyasi teatrında Azərbaycan tərəfindən köməkçi, hətta yanaki-paralel element kimi çıxış edirdi və bir qayda olaraq taktiki məqsədlər güdürdü.

Amma qanlı münaqişənin başlanmasından artıq on illər keçib, iyirmi beş ildən çoxdur ki, danışıqlar aparılır, fəqət, nəticə yoxdur.

Ona görə də ən təmkinli siyasətçilər və politoloqlar, diplomatlar və beynəlxalq münasibətlər üzrə mütəxəssislər də etiraz edirlər ki, təcavüzkarı sülhə məcbur etmədən prosesdə irəliləyişə nail olmaq, onu "ölü nöqtə"dən tərpətmək mümkün olmayacaq.

Bunun ən effektiv yolu isə hərbi təzyiqdır, çünki iqtisadi təzyiq Ermənistan üçün bir xeyli sosial-iqtisadi xarakterli problem yaratsa da, bütün hallarda, onu güzəştə getməyə, ərazi iddialarından əl çəkməyə və işğal olunmuş torpaqları boşaltmağa vadar edə bilmədi. Odur ki, mübaliğəsiz demək olar ki, indi əksər azərbaycanlılar bu fikirdədir ki, Qarabağ prosesində müharibə qaçılmazdır və prosesin detalları yalnız əlverişli vaxt məsələsidir.

Hələ Nikkolo Makiavelli də yazırdı ki, müharibədən qaçmaq mümkün deyil, onu tənqir salmaq olar, bundan isə yalnız rəqib tərəf udur. Amma burada da bir məqam var: hamıya aydındır ki, müharibə qaçılmaz məsələdir və gec-tez hərbi ritorika açıq hərbi qarşıdurmaya çevriləcək. Amma o da aydındır ki, Rusiyanın razılığını almadan geniş hərbi əməliyyatlara başlamağın mənası yoxdur. Deyilənə görə, aprel döyüşləri zamanı uğurlarımız daha böyük ola bilərdi, amma onda da Kreml işə qarşı ordumuzun irəliləyişini dayandırmış. Təzədən geniş əməliyyatlara başlasaq, güman, yenə belə olacaq...

Odur, ermənilərin hərbi hədələrini qətiyyətlə cavabsız qoymamalıyıq, amma mərhum prezident Heydər Əliyevin bir deyişi vardı və o, bizim çox xoşumuza gəlir: "Siyasətçi etdiyini demir və dediyini də etmir". Bu səbəbdən də əgər hesab edirik ki, müharibə qaçılmazdır, onda ciddi şəkildə daha konkret işlə məşğul olmalı, Kremlə neytrallaşdırmağın yollarını aramalıyıq.

Buna necə nail olmalı? Məsəl var, deyirlər ki, pазı pазla çixarlar. Moskva hələ də bizim hərbi - siyasi seçiminizi lazımcına dəyərləndirməyib - bəli, biz Gürcüstandan fərqli olaraq NATO-ya can atmırıq, hərbi-siyasi neytrallıq nümayiş etdirir və Rusiyanın bölgədəki geosiyasi maraqlarını nəzərə alır. Bizim bu hərbi - siyasi seçiminizi Moskva lazımcına dəyərləndirməlidir. Əks təqdirdə biz də nəzərlərimizi fərqli bir istiqamətə, lap NATO-ya tərəf yönəldə bilərik - bunun üçün iradəmiz, ən başlıcasına, mümkün təzyiqlərə duruş gətirmək üçün resurslarımız var...

"Əgər Türkiyə Rusiyadan S-400 "Triumf" zenit-raket komplekslərini alsın, Amerika qanunlarının tələb etdiyi kimi sanksiyalara məruz qalacaq, nəticədə türk iqtisadiyyatı çökəcək".

Virtualaz.org xəbər verir ki, belə xəbərdarlıq ABŞ senatorları Ceyms İnhofun (respublikaçı, Senatın silahlı qüvvələr üzrə Komitəsinin sədri), Cek Ridin (demokrat, həmin komitənin yüksək rütbəli üzvü), Com Rişin (respublikaçı, Senatın beynəlxalq məsələlər Komitəsinin sədri) və Bob Menendessin (həmin komitənin yüksək rütbəli üzvü) "The New York Times" qəzetində dərc edilmiş birgə məqaləsində yer alır. Məqalədə deyilir ki, ilin sonuna qədər Türkiyənin ya 5-ci nəsil F-35 qırıcıları, ya da S-400 Rusiya zenit-raket kompleksləri olacaq. Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın edəcəyi bu seçimin Türkiyə üçün, onun dünyadakı yeri və ABŞ-la münasibətləri üçün nəhəng nəticələri olacaq. Senatorlar yazıblar ki, F-35 qırıcılarının yaradılması dünyada beşinci nəsil qırıcılara dair ən iri proqramdır. Türkiyə də daxil olmaqla, ondan artıq xarici tərəfdaş, habelə alıcılar bu proqrama trilyon dollardan çox vəsait qoyublar. ABŞ və müttəfiqlərinin səmada hərbi üstünlüyünü qoruması bu proqramdan asılı olacaq. Məqalədə xatırladıldığı kimi, 2017-ci ilin iyulunda Türkiyə Rusiyadan S-400 komplekslərini alacağını elan edib. Bu, hazırda Rusiyada istehsal olunan ən qabaqcıl sistemdir və "stels" texnologiyasının tətbiq edildiyi təyyarələrə qarşı mübarizə aparmaq üçün nəzərdə tutulub. Ruslar həmin sistemi ona görə yaradıblar ki, F-35 qırıcılarını vursunlar. "Türkiyənin S-400 sistemlərini alması onun NATO qarşısında öhdəlikləri ilə bir araya sığmır. Bu üzündən Türkiyə hərbi texnikası ilə müttəfiqlərin hərbi texnikası arasında əməliyyat uyğunsuzluğu meydana çıxacaq. S-400 sistemlərinin alınması qəbul edilməz risk yaradır, çünki həmin kompleksin radarları ruslara imkan verəcək ki, F-35 qırıcılarının sirlərini əldə etsinlər. Belə təhdid üzündən ötən həftə Pentaqon F-35 qırıcıları ilə bağlı bəzi işləri dayandırmalı olub" - senatorlar yazıb. Məqalədə deyilir ki, Birləşmiş Ştatlar 2012-ci ildən bəri Türkiyəyə alternativ variant kimi "Patriot" zenit-raket kompleksləri təklif edir. Lakin Türkiyə bu təklifi rədd edir. S-400 kompleksləri bu ilin iyul ayında Türkiyəyə çatdırılmalıdır, F-35 qırıcıları isə noyabrda Türkiyəyə təhvil verilməlidir. Ona görə də ABŞ senatorları Ərdoğanı seçim etməyə çağırırlar. "Biz hələ də ümid edirik ki, o, Türkiyə səmasını "Patriot"la müdafiə edəcək və F-35 qırıcıları proqramını xilas edəcək" - məqalə müəllifləri bildirir. Senatorlar daha sonra bildırıblər ki, əgər Ərdoğan belə seçim etməsə və S-400 komplekslərini alsın, Türkiyə sanksiyalara məruz qalacaq. Çünki Amerikanın rəqiblərinə qarşı sanksiyalarla təsir haqda qanun bunu tələb edir. "Sanksiyalar türk iqtisadiyyatına güclü zərbə olacaq

Türkiyə ilə ABŞ arasında S-400 "savaşı"

ABŞ senatorları Ankaranı sanksiyalarla təhdid etdilər; Türkiyə Rusiya ilə bağlanmış sazişin pozulmayacağını dəfələrlə bəyan edib; **politoloq:** "Türkiyə S-400 raketlərini alıb ərazisində yerləşdirəcək, ortam yumşalacaq"

və dünya bazarında çaxnaşma yaradacaq, xarici investitorlar birbaşa investisiyalarını geri çəkəcək və Türkiyənin aviakosmik, müdafiə sənayesi ciddi zərər görəcək" - məqalədə xəbərdarlıq edilir. Senatorlar habelə bildırırlər ki, bundan sonra bir ədəd də olsun F-35 qırıcısı Türkiyə torpaqlarına enməyəcək. Türkiyə habelə bu təyyarələr üçün detalları istehsal edə bilməyəcək, türk şirkətləri F-35 proqramından çıxarılacaq. "Biz belə sanksiyaların tətbiq edilməsi üçün bütün zəruri qanunvericilik addımlarının atılmasında tam qətiyyətliyik. Türkiyə F-35 proqramında mühüm partnyordur, amma əvəz edilməz deyil", - məqalədə deyilir.

Senatorların fikrincə, F-35 qırıcılarından imtina Ankaraya üçün acınacaqlı nəticələr doğuracaq. Türkiyə bu proqrama indiyədək 1.25 milyard dollar yatırıb və həmin pullar batacaq. Türkiyə nəzərdə tutduğu 100 ədəd F-35 qırıcısını ala bilməyəcək və daha az müasir və effektivliyi aşağı olan qırıcılarla kifayətlənəcək. Hansı ki, bu qırıcılar ancaq bir neçə il sonra Türkiyənin əlində ola bilər. F-35 qırıcıları üçün detallar hazırlayan türk şirkətləri sifarişlərini itirəcək, bu qırıcıların təmiri, texniki xidməti və mühərriklərinin modernizasiyası Avropa ölkələrində həyata keçiriləcək. Ərdoğanın hərbi sənayeni iqtisadi artımın başlıca amilinə çevirmək planları boşa çıxacaq. "Biz türk dostlarımızı ziyan vurmaq istəmirik. Suriyada, Qara dənizdə, terrorçuluqla mübarizədə

və digər məsələlərdə Türkiyə-Amerika tərəfdaşlığının möhkəmləndirilməsini istəyirik. Biz, sadəcə olaraq, F-35 qırıcıları proqramını və NATO blokunun potensialını, o cümlədən onun Türkiyə kimi üzvlərini müdafiə etmək istəyirik" - senatorlar yazıb.

Məqalənin dərc olunduğu gün Moskvada danışıqları başa vurub Ankaraya qayıdan Türkiyə prezidenti jurnalistlərə deyib ki, S-400 kompleksləri ilə bağlı məsələ bitib. "Hər şey getsək hamı S-400 komplekslərini soruşur. Bizlər də deyirik ki, bu öz işimizdir, hər şey tamamdır və bu iş bitib. S-400 komplekslərinin iyulda təhvil verilməsi nəzərdə tutulurdu, amma ola bilsin daha tez verildi. Amerika tərəfindən davamlı bizi təhrik edirlər, NATO-nun belə yanaşması yoxdur" - Ərdoğan deyib.

Bu arada məlum olub ki, ABŞ prezidenti Donald Tramp

ycəyik, çünki əks halda biz müstəqil dövlət, müstəqil xalq olmazdıq" - deyib.

Rusiya baş nazirinin müavini Yuri Borisov da bu günlərdə bildirib ki, Türkiyə S-400 sazişi ilə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirib, müqavilənin pozulma riski yoxdur.

"Yeni Şəfəq" qəzeti isə S-400 zenit raket komplekslərinin bəzi detal və avadanlıqlarının Türkiyəyə artıq təhvil verildiyini yazıb. Amerikalı senatorlar isə iddia edir ki, Türkiyə S-400 Rusiya zenit raket komplekslərini əldə edərsə, onda Ankaraya qarşı sanksiyalar daxil ediləcək.

Aprelin 3-də ABŞ-ın vit-

"Türkiyə S-400 sistemlərini almağa məcbur idi, çünki analoji sistemləri müttəfiqlərindən ala bilməyib". Çavuşoğlunun fikrincə, ABŞ-ın "Patriot" sistemlərinin tədarükü məsələsində inkişafa nail olmaq üçün ABŞ Konqresinin razılığı olmalıdır.

Prezident Ərdoğan bəyan edib ki, bundan öncə bağlanmış kontraktı nəzərdə tutulduğuna əks olaraq, ABŞ hökuməti Türkiyəyə F-35 qırıcı təyyarələrini verməkdən imtina etsə, Ankara beynəlxalq arbitraja şikayət edəcək. "Beynəlxalq məhkəməyə gedərik. Alternativsiz bir dünyada yaşamadığımız unudulmamalıdır" - Ərdoğan deyib.

Qeyd edək ki, Türkiyə 2017-ci ilin sentyabrında Rusiya ilə S-400 raketlərinə dair müqavilə imzalayıb. Türkiyə Rusiyadan bu kompleksləri alan ilk NATO dövləti olacaq.

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, onun fikrincə, son anda ABŞ geri addım atacaq: "Çünki nə qədər hədələsələr də "ya biz, ya Rusiya", yaxud "ya NATO, ya S-400 raketləri", anlaşılan budur ki, Türkiyə kimi böyük dövləti NATO üzvlüyündən çıxarmaq heç kimin faydasına deyil. Yəqin bunu ABŞ-da da, Avropada da anlayırlar. Avropa Türkiyənin S-400 raketlərini almasına görə çox etiraz bildirmir, əsas Amerikadır. Fikrimcə, bir azdan bu təzyiç səngiyəcək. Çünki S-400 raketləri ABŞ-a heç bir təhlükə yaratmır. Bəlkə də bir müddət keçəcək, hətta F-35 təyyarələri ilə bağlı da anlaşma olacaq".

E.Şahinoğlu qeyd etdi ki, ABŞ-ın indiki prezidenti ticarətçidir, harada gəlir varsa, ora ilə əməkdaşlıq etmək istəyir: "Türkiyə isə F-35-lərin müqabilində ABŞ-a qazanc gətirəcəkdi. Hətta mümkündür ki, ortam yumşaldandan, bir müddət keçəndən sonra Trampın Türkiyəyə səfəri də reallaşsın. Necə ki, Obama vaxtilə Türkiyəyə səfər etmişdi. Bu mənada güman edərim ki, Türkiyə S-400 raketlərini alıb ərazisində yerləşdirəcək, ortam yumşalacaq. Vaxtilə NATO ölkəsi olan Yunanıstan da Rusiyadan S-300 raketləri almışdı. Onu ki, NATO-dan çıxartmadılar, ABŞ Afınaya təzyiç etmir. Düşünürəm ki, eyni proses Türkiyə ilə bağlı da baş verəcək. Digər tərəfdən, NATO baş katibi Yens Stoltenberq də bu yaxınlarda demişdi ki, Türkiyə NATO üçün vacib dövlətdir".

Qeyd edək ki, Türkiyə xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu ABŞ-ın "Patriot" sistemlərini verməkdən imtina edəcəyi təqdirdə Ankaranın S-400 raketlərini almaqda davam edəcəyini bildirmişdi.

□ E.PASASOY, "Yeni Müsavat"

ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin şəxsi nümayəndəsi Anjey Kasprşik Azərbaycanın işğal altındakı Dağlıq Qarabağ bölgəsinə gedib. Virtualaz.org erməni KİV-inə istinadən bildirir ki, o, Xankəndində Qarabağ separatçıların lideri Bako Saakyanla görüşüb.

Görüş zamanı Ermənistan və Azərbaycan silahlı qüvvələrinin təmas xəttindəki vəziyyətlə bağlı bir sıra məsələlərin müzakirə olunduğu bildirilir.

Digər məlumata görə, Kasprşik Azərbaycanın işğal altındakı torpaqlarında qondarılmış separatçı-terrorçu rejimin "xarici işlər naziri" hesab edilən Masis Mailyanla da görüş keçirib. Görüş zamanı həmsədrlərin, o cümlədən ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədri Miroslav Layçakin münaqişə zonasına son səfərinin nəticələri, təmas xəttində son vəziyyət, son monitorinqin nəticələri, stabililiyin qorunması kimi məsələlərin müzakirə olunduğu deyilir. Qeyd edək ki, bir müddət öncə də A.Kasprşik erməni separatçıları ilə bir araya gəlmişdi. Lakin ATƏT sədrinin bölgədəki "ömrülük canişini"nin bu görüşlərinin konkret məqsədi belli deyil. Güman olunur ki, Kasprşik son zamanlar Azərbaycan rəhbərliyinin Ermənistanla müharibə xəbərdarlıqları ilə əlaqədar olaraq özünü Qarabağa yetirib və separatçılarla masa arxasında müzakirələr aparıb. Şübhə yoxdur ki, A.Kasprşik həmişəki kimi, Ermənistan yolu ilə işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərinə gəlib. Çünki həmsədrlər kimi, ATƏT nümayəndəsi də təhlükəsizlik məsələsini bəhanə edib təmas xəttindən Xankəndinə getmir. Bu isə Ermənistanın işğalçılıq maraqlarına hesablanmış gedişdir. Düşmən ölkədəki son narahatlıqlar barədə yazmışıq. Azərbaycan prezidentinin "müharibə bitməyib" xəbərdarlığından sonra müdafiə naziri Zakir Həsənov erməni həmkarı David Tonoyana "İrəvanda görüşə bilirik" məzmunlu mesaj göndərdi. Həmçinin xarici işlər naziri Elmar Məmmədov "mənimlə anlaşmayan Zakir Həsənovla anlaşacaq" deməklə ermənilərin narahatlığını daha da artırdı. Bundan sonra həm D.Tonoyan, həm də baş nazir Nikol Paşinyanın Qarabağla bağlı mövqelərində yumşalma müşahidə olundu. Belə ki, onlar sülh danışıqlarına üstünlük verdiklərini iddia etdilər. Ancaq bəzi müşahidəçilər hesab edir ki,

təmas xəttindəki vəziyyət tufanqabağı sakitliyi xatırladır və böyük savaş hər an başlaya bilər. Xüsusilə də Tonoyanın Azərbaycan ordusuna sülh çağırışı etməsinə cavab olaraq Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin "Biz müharibəyə hazırıq" bəyanatı ilə qarşılıq verməsi İrəvanda həyəcanı artırır.

Erməni nazir bunun ardınca Azərbaycanı növbəti dəfə təhdid etməyə cəhd göstərdi və cavabını aldı. "Ermənistan müdafiə nazirinin səsləndirdiyi növbəti sərəmsə fikirlər heç bir normal məntiqə sığmayan, anormal düşüncəli şəxsin sayıqlamasına bənzəyir". Bunu Ermənistanın müdafiə naziri David Tonoyanın guya Azərbaycan ərazisində xaos yaratmaq məqsədilə düşmən tərəfinin kəşfiyyat bölmələrinin fəallaşması ilə bağlı dediyi fikirləri şərh edərkən Müdafiə Nazirliyi mətbuat xidmətinin rəisi polkovnik Vaqif Dərgahlı bildirdi. "Ermənistan hakimiyyətini təmsil edən bu şəxsin beynəlxalq terrorçulara bənzər tərzdə çıxış etməsi, bu məntiqə davranaraq dinc əhaliyə qarşı açıq-aydın təhdid dolu fikirlər səsləndirməsi xaosun məhz rəsmi İrəvanın hazırkı rəhbərliyində mövcud olduğunu sübut edir. İşğalçı ölkənin müdafiə nazirinin son çıxışları N.Paşinyan hakimiyyətinə qarşı yönəlmiş və D.Tonoyanın gələcək siyasi karyerası üçün gələcək siyasi karyerası üçün bir hissəsidir. Ermənistan rəhbərliyinin müharibə hədəsi ilə dolu səsləndirdikləri təhdidləri ciddi qəbul etməyən Azərbaycan ordusu torpaqlarımızı işğaldan azad etmək üçün döyüşə tam hazırdır", - Dərgahlı deyib.

Bütün bunların fonunda ermənilərin Kasprşiki haraya çağırdığı da istisna deyil. Eyni gündə təmas xəttində monitorinq keçirilməsi də maraqlı təsadüfdür. ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin şəxsi nümayəndəsinin mandatına uyğun olaraq, aprelin 10-da Ağdam rayonu ərazisində yerləşən Azərbaycan və Ermənistan qoşunlarının təmas xəttində keçirilən monitorinq insidentlərinə başa çatıb. Bu barədə

Müdafiə Nazirliyinin diqqəti buna yönəlib. Bütün cəmiyyət başa düşməlidir ki, heç kim Ermənistanla sülh hədiyyə etməyəcək. Nisbi sükunət var, düşmən buna məcburdur və əgər düşmən yenidən aktivləşməyə cəhd göstərsə, biz yenidən onu sülhə məcbur edəcəyik" - deyə Balayan eyniforuyaya qapılıb.

Balayan onu da əlavə edib ki, sülhə məcbur etmə yolları müxtəlifdir: "Bu, hərbi, diplomatik, şəxsi əlaqələr vasitəsilə və s. formada ola bilər".

Mövzu ilə əlaqədar Publika.az saytı da maraqlı məlumat yayıb. Bildirilir ki, Vyana görüşündən sonra Ermənistanın müdafiə naziri David Tonoyanın "yeni müharibə yeni ərazilərdir" bəyanatı Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ətrafında hərbi ritorikanı qızışdırıb. Xüsusilə Azərbaycan tərəfinin verdiyi

ATƏT sədrinin Qarabağdakı

"canişini" Xankəndinə niyə

getdi - ekspertdən şok açıqlama

Anjey Kasprşik işğal zonasındakı separatçılarla görüşlər keçirdi; Ermənistanda və Qarabağda Azərbaycanın hücumu keçəcəyi ilə bağlı ciddi narahatlıq var; erməni mediası "Tonoyan indidən Həsənovu İrəvanda necə qarşılacağı haqqında düşünməlidir"- yazır; **politoloq**: "Təmas xəttinə yaxşı bələd olan Kasprşik ermənilərə bilgilər verir"

Müdafiə Nazirliyindən məlumat verilib. Qeyd edək ki, monitorinqi Azərbaycan tərəfdə ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin şəxsi nümayəndəsinin səhra köməkçiləri Gennadi Petrika, Saymon Tiller və Yüksək Səviyyəli Planlaşdırma Qrupunun (YSPQ) nümayəndəsi polkovnik-leytenant Ralf Bosşard, Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmiş və nəzarət olunan Azərbaycan ərazisində isə şəxsi nümayəndəsi Anjey Kasprşik, onun səhra köməkçiləri Oqnyen Yoviç, Mixail Olaru və YSPQ-nin nümayəndəsi polkovnik Yuri Dudçenko keçiriblər. Ancaq bu arada işğalçı ölkənin Qarabağdakı bölmələrinin yeni mühəndis istehkam işlərini həyata keçirdiyi barədə məlumatlar yayılıb. Hətta ordumuzun düşmənin bu hərəkətlərini cavabsız qoymadığı da bildirilir. Bu mənada vəziyyətin hər an nəzarətdən çıxışa biləcəyini istisna etmək olmaz.

Politoloq Qafar Çaxmalıda "Yeni Müsavat"a açıqlamasında A.Kasprşikin Xankəndi səfərini təsadüfi saymadığını vurğuladı: "Daha öncə də söyləmişdik ki, Anjey Kasprşik ermənilər üçün çalışdığından əlində olan bilgiləri onlara ötürmə ehtimalı çoxdur. Bu adam zəif oraldadır. Şuşada dəbdəbəli ofisi var. Onun Xankəndinə gəlməsi və separatçı lider Bako Saakyanla görüşməsi xəbərinin yayılması özü qəribədir. Məgər o, separatçılarla bir araya gəlmirdi ki? Bu xəbər yayılmasında bir başqa məqsəd də ola bilər ki, son zamanlar müharibənin başlayacağı ilə bağlı yayılan informasiyalar məhz Baoyanla paylaşılır. Təmas xətlərinə yaxşı bələd olan Kasprşik ermənilərə bilgilər verir! Bunun başqa adı yoxdur!"

Qeyd edək ki, Azərbaycan və Ermənistan XİN rəhbərləri bu yaxınlarda rusiyalı həmkarları ilə bir araya gəlmişdilər. Hətta yaxın günlərdə nazirlər arasında Qarabağ müzakirələrinin məhz Rusiyada keçiriləcəyi bildirilir. Q.Çaxmaqlı hesab edir ki, Rusiya məsələni öz nəzarətində saxlamaq istəyir: "Rusiya münaqişənin davam etməsinə heç bir şey istəyib və indi də özünün diqqətini edəcək. Ancaq biz buna nə dərəcədə qulaq asacağıq? Məncə, Rusiya yenə də Azərbaycana təsir etməyə çalışacaq ki, buradakı durum dəyişməsin. Rusiyaya münaqişənin həlli deyil, onun davam etməsi sərfəlidir".

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın "Mənim Addımın" Blokunun deputatları ilə keçirdiyi qapalı görüşün detalları bəlli olub. Axar.az xəbər verir ki, bu məlumatı "Past" qəzeti yayıb. Məlumatla görə, görüş zamanı kifayət qədər ciddi danışıqlar aparılıb: "Paşinyan görüş

zamanı öz komandasının deputatlarından narazılığını dilə gətirib. O, çox sərt və kobud şəkildə bunun onun arzu etdiyi parlament olmadığını deyib və deputatların vaxtlarını yalnız boş yerə xərclədiyini bildirib. Paşinyanın daha bir narazılığı komandasının üzvlərinin onun siyasi xəttinə əməl etməmələri ilə bağlı olub. Bəzi deputatlar iclas zamanı Paşinyanın Əliyevlə görüşü barədə maraqlanmağa cəhd ediblər. Bu da Paşinyanı əsəbləşdirib. Baş nazir deputatları Qarabağ konfliktinə barədə təsəvvürlərinin səthi olmasında ittiham edib və onların elementar mövzular barədə danışa bilmədiklərini söyləyib. Paşinyanın qəzəbi o həddə çatıb ki, o, deputatların susmağının, yoxsa danışmağının daha yaxşı olduğunu bilmirəm" sözlərini söyləyib.

"Silahlanma, hərbi texnika baxımından Ermənistan Müdafiə Nazirliyinin diqqəti buna yönəlib". Ordu.az erməni KİV-lərinə istinadən xəbər verir ki, bu fikirləri Ermənistan müdafiə nazirinin müavini Qabriel Balayan səsləndirib. Parlamentində müdafiə və təhlükəsizlik məsələləri üzrə daimi komitənin iclasında sonra jurnalistlərin suallarını cavablandıraraq Balayan bildirdi ki, Ermənistan hücum bölmələrinin artırılması mərhələsindədir. "Silahlanma, hərbi texnika baxımından Ermənistan

bəyanatlar Ermənistanda narahatlıqlar yaradıb. Qeyd olunur ki, Vyana görüşündən sonra prezident İlham Əliyevin "Müharibə hələ bitməyib" bəyanatını verməsinin ardınca müdafiə naziri Zakir Həsənovun "Əgər ermənilər hücumu keçəcəksə, Tonoyanla İrəvanda görüşəcəm" söyləməsi erməniləri ciddi şəkildə təşvişə salıb. Belə ki, Ermənistan mediası artıq bir neçə gündür "Həsənov Tonoyanla İrəvanda görüşəcək" fikirlərini şərh edir, "Tonoyan Həsənovu İrəvanda qarşılamağa hazırırmı" sualı üzərində müzakirələr aparırlar. Müzakirələr xüsusilə erməni hərbi birləşmələrinin döyüş qabiliyyətinin zəifliyi fonunda qurulur. Erməni şərhçi Aram Sərkisyan yazıb ki, Ermənistan ordusundakı problemlər təcili şəkildə həll olunmalıdır. "Bu gün orduda problemlər hələ də qalır. Mövcud vəziyyət ordunun müharibə aparması üçün adekvat deyil. Buna görə də Tonoyan indidən Həsənovu İrəvanda necə qarşılacağı haqqında düşünməlidir", - deyərək bildirib.

İsrail dəyişmək istəmədi

Kenan RÖVŞƏNOĞLU

Netanyahunu İsrail xalqı ilə birlikdə kimlər seçdirdi?

İsraildə keçirilən seçkilərin nəticələri məlumdur. Hazırkı baş nazir, 2009-cu ildən hökumətə rəhbərlik edən Benyamin Netanyahu qalibdir. Hazırkı nəticələrə əsasən Netanyahuun Likud Partiyası 26,27 faiz və ya 1 milyon 65344 seçicinin səsini alaraq liderdir.

İkinci yerdə isə 25,95 faiz və ya 1 milyon 52076 səsə keçmiş baş qərargah rəisi, İsrail Müqavimət Partiyasının lideri Benni Qantz və Gələcək Partiyasının lideri Yair Lapidin "Mavi və Bəyaz" ittifaqı gəlir.

Hər iki blokun mandat sayı təxminən 35 olsa da, sağ partiyaların, yeni Netanyahu ilə ittifaq quracaq siyasi təşkilatların ümumi mandat sayı 65-67 arasında dəyişir. Bu isə o deməkdir ki, baş nazir Netanyahu növbəti 5 ildə ölkəni idarə edəcək.

Qeyd edək ki, 120 yerlik İsrail parlamentində hökumət qurmaq üçün 61 deputatın dəstəyi lazımdır. İsrailin 70 illik tarixində hələ heç bir hökumət 61 mandat qazanıb təkbəşinə hökumət qura bilməyib. Bu dəfə də koalisiya qurulacaq. Lakin Netanyahu bu dəfə baş nazir seçilsə, 5-ci dəfə ardıcıl baş nazir seçilməklə İsrail tarixinə ən uzun müddətli baş nazir kimi düşəcək.

Xatırladaq ki, bu il fevralın 22-də İsrailin iki əsas müxalifət partiyası arasında Netanyahuya qarşı ittifaq yaradılıb. Sol meyilli İsrail Müqavimət Partiyasının lideri Benni Qantz və Gələcək Partiyasının lideri Yair Lapid yeni seçki ittifaqı qurub. "Mavi və Bəyaz" Netanyahuun əsas rəqibi hesab olunurdu. Lakin bu ittifaq da nəticə vermədi. Baxmayaraq ki, bir çox analitiklər Qantz və Lapidin şansını yüksək qiymətləndirirdilər.

Yeri gəlmişkən, nəticələr cümə günü elan olunacaq. Aprelin 17-də isə İsrail prezidenti koalisiya hökuməti qurmaq imkanına ən yaxın olan siyasi partiya liderinə hökumət qurmağı tapşıracaq. Hələlikse əsas sual ondan ibarətdir ki, nədən Netanyahu?

Qeyd edək ki, 10 ildir İsrail hökumətinə rəhbərlik edən Netanyahuun fəaliyyəti heç də birmənalı qarşılıq deyil. Daha çox populist, müharibə çağırışları, sülh əvəzinə zorakılıq və məcburi məskunlaşdırma siyasəti ilə məşhurlaşan Netanyahu İsraildə də o qədər sevilmir. Baş nazirin "ayağında" korrupsiya və rüşvət ittihamı ilə 3 ayrı cinayət işi var.

Birinci iş baş nazir Netanyahuun İsrailin məşhur telekommunikasiya şirkəti "Bezeq Telecom"ə hökumət xeyrinə informasiyalar yaymaq qarşılığında dövlət sifarişləri verilməsi ilə bağlıdır.

İkinci işdə isə Netanyahu Hollivudun məşhur yəhudi prodüseri Arnon Milchan və avstraliyalı milyarder Ceyms Peykerden bahalı hədiyyələr qəbul etməkdə ittiham olunur.

Üçüncü iddiamədə baş nazir İsrailin ən böyük qəzetlərindən olan "Yedioth Ahronoth"ə hökumət lehinə xəbərlər vermək qarşılığında rəqib media orqanının böyüməsinə mane olacaq addımlar atmaqda ittiham olunur. Netanyahu hər 3 ittihamı qəbul etməsə də, hazırda istintaq davam edir. Baş nazir və ailəsi bununla bağlı ifadə verib.

Lakin qərribə olan odur ki, bütün bunların qarşılığında Netanyahu seçildi. Özü də təkcə İsrail xalqı tərəfindən deyil, həm də digər qonşu dövlətlər tərəfindən. Məsələ ondadır ki, Benyamin Netanyahu 2009-cu ildə Yaxın Şərqdə qisas çağırışlarının yüksəldiyi vaxtda hakimiyyətə gələ bilib. 2006-cı ildə Livana hücumun uğursuzluğu, daha sonra Qəzzaya qarşı 2008-ci ildə keçirilən əməliyyatın nəticəsiz başa çatması İsraildə sağ partiyalar üçün münbət şərait yaratdı. Netanyahu məhz bu illərdə, qisas və nifrət çağırışları altında seçkiləri qazanaraq baş nazir oldu. Sonrakı dövrdə də Netanyahu seçkiləri məhz ərəb düşmənçiliyi, qisas çağırışları ilə qazanıb. Burada təbii ki, regiondakı atmosferin rolu böyük oldu. 2010-cu ildə İsrailin uzun illər yaxşı münasibətləri olan Türkiyə ilə arası pozulur. Ardınca isə "ərəb baharı" və vətəndaş müharibəsi regionu ağışına alır. Məhz bu atmosfer Netanyahuun sonrakı seçkilərdə də qələbə qazanması üçün həlledici rol oynayıb. İndi isə bir çox dövlətlər Netanyahuun qalib olması üçün dəstək verirlər.

İlk növbədə ABŞ prezidenti Donald Tramp 2017-ci ildə Qüdsü İsrail paytaxtı kimi tanımaqla və ötən ay səfərləri Qüdsə köçürməklə Netanyahuya ilk dəstəyini verdi. Martin 25-də isə Tramp Colan təpələrini İsrail ərazisi olaraq tanımaqla və bu qərarını Netanyahuun iştirakı ilə elan etməklə əslində Netanyahuya əl böyük seçki dəstəyini verdi.

Amma Tramp tək deyildi. Seçki kampaniyası gedişində Netanyahuun əsas rəqibi, keçmiş baş qərargah rəisi Qantzın mobil telefonunun iranlı hakərlər tərəfindən ələ keçirilməsi kampaniyada İsrailin hazırkı baş nazirinə gözəl dəstək oldu, Qantzın nüfuzu ciddi zədələndi. Seçkiyə az qalmış isə Həməz Qəzzadan İsrail ərazilərini raket atəsinə tutmaqla Netanyahu üçün xidmət göstərdi. Yeri gəlmişkən, Netanyahuya əsas səs verən məntəqələr Qüds şəhəri və sərhəd bölgələri oldu. Hansı ki, raket səsini daha tez-tez eşidirlər. Əlbəttə ki, regiondakı ərəb müttəfiqləri də Netanyahuun seçilməsi üçün bütün lazımı addımları atdılar.

Netanyahuya bu "dəstəyin" səbəbləri qismən məlumdur. Amma təbii ki, davakar baş nazirə dəstək verən hər tərəfin öz marağı və arqumenti var. Amma bu seçkilərin bir nəticəsi dəqiqdir. Yaxın Şərq dəyişmək, sülh əldə etmək istəmir. Ya da hələlik sülhə hazır deyil.

11-ci sinif şagirdləri üçün buraxılış imtahanının nəticəsi ləğv edilə bilər. Belə ki, aprelin 7-də Dövlət İmtahan Mərkəzi (DİM) Bakı, Şirvan şəhərləri və Naxçıvan Muxtar Respublikasının 11-ci sinif şagirdləri üçün buraxılış imtahanı keçirib. İmtahanla bağlı cəmiyyət tərəfindən birmənalı qarşılıq olmayan məqamlardan biri imtahan-dan sonra bəzi şagirdlərin sualları internetdə paylaşması olub.

Məsələ ilə bağlı DİM-dən lent.az-a bildirilib ki, belə hallara yol verən şagirdlər barokodlar vasitəsilə asanlıqla müəyyən edilir və onların imtahan nəticələri ləğv olunur: "Ona görə imtanhada iştirak edəcək şagirdlərə tövsiyəm odur ki, imtahan qaydalarına düzgün əməl etsinlər, əks təqdirdə, həmin şagirdlərin nəticələri ləğv olunacaq".

Bəs suallar necə yayılıb?
"Yeni Müsavat"ə danışan

təhsil eksperti Kamran Əliyev bildirib ki, proses sadələşdirilməlidir: "Proses onu göstərir ki, qəbul imtahanı çox sərtir və insanlar bundan xilas olmaq üçün müxtəlif yollara əl atırlar. Ölkə prezidentinin 2013-cü ildə imzaladığı təhsilin inkişafı ilə bağlı dövlət strategiyasının əsas istiqamətlərindən biri budur ki, təhsil əlçatan olmalıdır. Lakin bu cür qəbul imtahanları ilə əlçatımlığın qarşısını alır. Biz prosesi sadələşdirməliyik ki, insanlara ali təhsil almaq əlçatan olsun.

Şagirdlər birinci sinifdən on birinci sinfə qədər 100-ə yaxın imtahan verir. Bu ildən etibarən isə rus dili bölməsinə gədən uşaqlar bu dildən də imtahan verirlər. Sistem imtahan üzərində qurulub və bu, uşaqlar üçün psixoloji gərginlik yaradır. Ona görə də uşaqlar variantlar axtarırlar ki, bu yükəndən xilas olsunlar. Dövlət İmtahan Mərkəzinin ciddi təhlükəsizlik qaydaları, yoxlamaları ilə hət-

Buraxılış imtahanları ilə bağlı qalmaqal: günahkar kimdir?

Ekspert: "Dövlət İmtahan Mərkəzi işi düzgün təşkil edə bilməyib"

yata keçirdiyi imtahanlarda bu proses baş verib, indi görün insanlar hansı həddə gəlib çatıblar. Bəs bu necə baş verib? Ola bilər ki, şagirdlər razılıqlar və hərsi bir sual kitabçasından 1 vərəqi qoparmalıdır. Digər tərəfdən, mümkün ki, öncədən ora başqa sual kitabçası təqdim edilib və imtahan rəhbərinə də bu kitabça təqdim edilərək, digəri çıxarıb. Üçüncü ehtimal halı budur ki, əməkdaşlardan kiməsə buna imkan yaradıb. Əslində bu hal olduqca ciddi məsələdir".

Ekspert bildirib ki, indiyə qədər ölkənin imtahan sisteminde bu cür hal olmasa da, oxşar hadisə baş verib:

"2004-cü ildə mühafizəçi bünkerdən sualları çıxarıb, kənara ötürmüşdü. Ancaq indiki halda proses fərqlidir. Çünki digər bundan sonrakı tarixlərdə keçiriləcək imtahanların sualları eyni olmayacaq. Ancaq fərqli də ola bilməz. Çünki bu, sonradan imtahan verən şagirdlərin hüquqlarının pozulmasıdır. Baş verən proses göstərir ki, Dövlət İmtahan Mərkəzinin imtahan təşkil edən şəxsləri, nəzarətçiləri, rəhbərləri öz vəzifələrinin öhdəsindən gələ bilməyib, prosesə ciddi yanaşmayıblar, çox böyük səhlənkarlığa yol veriblər. Əslində Dövlət İmtahan Mərkəzinin bundan da çox auditoriyanı həyat edən imtahanları olub. Onda isə belə bir hal baş verməmişdi. İmtanhada iştirak edən şəxslərin imtahan pulu dövlət tərəfindən ödənilir. De-

məli, Dövlət İmtahan Mərkəzi sual kitabçalarını uşaqlara verməlidir. Ona görə verməlidir ki, imtanhada iştirak edənlərin daha sonra suallarının cavabını yoxlatmaları üçün əllərində bir sənəd olsun. Ancaq hazırda imtanhada iştirak edənlərə sual kitabçaları verilmədiyi üçün həmin şəxslər bundan məhrumdurlar. Deyirlər ki, bu, sualların azlığına görədir. Ancaq yanaşma doğru deyil. Qəbul imtahanında sualları verirlər, buraxılış imtahanında vermirlər. Kifayət qədər sual bazası var və bunu əsas götürüb, sualları gizlətmək olmaz. Məlumat yayıblar ki, nəticələr ləğv ediləcək və sairə. Onsuz da gərgin olan bir dövrdə belə informasiyalar yayılıb, insanları daha da pis psixoloji vəziyyətə salmaq lazım deyil. Buna görə abituriyentin cəzalandırılması da doğru deyil. Müdafiəçi zəifdirsə, hücumçu qolu vuracaq. Deməli, Dövlət İmtahan Mərkəzi işi düzgün təşkil edə bilməyib. Uşaqlar da bu boşluqdan istifadə edərək, istifadə ediblər. Abituriyentin yaddaş kitabçasında qeyd olunur ki, hansı hallarda nəticə ləğv edilə bilər. Ancaq orada məsuliyyətlə bağlı qeyd yoxdur. İndi deyirlər ki, nəticə ləğv ediləcək, həmin abituriyent ikinci imtanhaya buraxılmayacaq və sairə. Buna hüquqları yoxdur. Çünki məsələ ilə bağlı belə bir xəbərdarlıq edilməyib".

□ Əİ RAİS,
"Yeni Müsavat"

AQTA antisanitar şəraitdə fəaliyyət göstərən daha bir toyuq sexi aşkarladı

Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinə Bakı şəhəri, Sabunçu rayonu, Ramana qəsəbəsində antisanitar şəraitdə toyuq kəsimi ilə bağlı məlumat daxil olub.

Daxil olan məlumat əsasında agentliyin əməkdaşları tərəfindən qeyd olunan ünvanda monitorinqlər keçirilib. Monitorinq zamanı Ramana qəsəbəsində Kerimov Ramiz Raqub oğluna məxsus qanunsuz fəaliyyət göstərən sexdə müxtəlif təsərrüfatlardan qəbul olunan və heç bir mənşə sənədi olmayan quşların kəsimi və emalının həyata keçirildiyi aşkarlandı.

Qurumdan musavat.com-a verilən məlumata görə, baxış zamanı sexdə baytar-

lıq-sanitar və sanitar-gigiyenik normalarının ciddi şəkildə pozulduğu, antisanitar şəraitdə quş kəsimi və təmizlənməsinin həyata keçirildiyi aşkar edilib.

500 ədəd soyudulmuş toyuq cəmdəyi aşkar olunan qanunsuz emal sahəsində heç bir texniki-normativ tələblərə əməl edilmədən kəsim üsulları toyuqların kəsildiyi, daha sonra antisanitar şəraitdə tükəndən təmizləndiyi və uzun müddət su ilə doldurulmuş natəmiz vannalarda saatlarla saxlanıldığı müəyyən olub. Eyni zamanda qanunsuz emal sexinin donuz yetişdirmə sahəsi ilə eyni ərazidə olduğu aşkar olub.

Aşkar olunmuş faktla bağlı laborator analizlərin aparılması üçün müvafiq qaydada nümunələr götürülərək Qida Təhlükəsizliyi İnstitutunun laboratoriyalarına təqdim olub.

Faktla bağlı qanunvericiliyin tələbləri çərçivəsində aidiyyəti qurumlarla birgə tədbirlər həyata keçirilir. Aparılan araşdırmaların nəticəsi ilə bağlı əlavə məlumat verəcək.

□ Musavat.com

Sevinc Osmanqızı

Xaricdəki iki jurnalistin votsap danışıqları necə ələ keçib?

ABŞ və Almaniya yaşayan jurnalistlərin səs yazısının sızdırılmasında iki ölkənin mobil operatorları ittiham edilir; **İlham İsmayil**: "İlk növbədə votsap cavab verməlidir, bəlkə də ikisindən biri ötürüb?"

ABŞ-da yaşayan jurnalist Sevinc Osmanqızı ilə Almaniya yaşayan həmkarı Çingiz Sultansoy arasında votsap danışıqlarının səs yazısı yayılıb. "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, S.Osmanqızı faktı təsdiqləyib və iki jurnalist arasında işgüzar söhbət olduğunu, qeyri-adi nəşə baş vermədiyini açıqlayıb.

Jurnalist onu maraqlandıran vacib məsələnin iki xarici ölkədə yaşayan şəxslərin danışıqlarının necə yayılması olduğunu vurğulayıb.

O, mobil telefonunun necə izləndiyini sual edib. Onun sözlərinə görə, bu məsələdə ABŞ və Almaniyanın mobil operatorlarının iştirakı olub: "Bu söhbət bir ay qabaq olub və həmkarımla verilmiş necə yaratmaq, harada yayımlamağı müzakirə etmişdik. Bəs necə olur ki, iki Qərbi ölkəsində iki jurnalistin söhbəti Azərbaycan iqtidarının mediasına sızır? Söhbət bizim təhlükəsizliyimizdən gedir".

Təhlükəsizlik məsələləri üzrə ekspert İlham İsmayil "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, əgər onların danışıqları dinlənib, buna ilk növbədə votsap cavab verməlidir. "Bu proqrama cavabdehlər izahat verməlidirlər ki, səs yazısı necə ötürülüb. Bu, Skripalin Britaniya zəhərlənməsinə bənzəyir. Söhbət ondan getmir ki, kimsə öldürülməyib, məxfi danışıqlara qulaq asılıb, insanın hüququ pozulub. Bu da votsapın öz nüfuzuna xələf gətirir. Votsap izah etməlidir ki, bu, necə Azərbaycana gəlib çıxıb. Ona görə biz səhih söz deyə bilmərik. Bəlkə ikisindən biri ötürüb? Burada söhbət şəxslərin təhlükəsizliyindən çox sistemin təhlükəsizliyindən gedir.

Hər iki ölkənin ərazisində sistem təhlükəsizliyinə cavabdeh olanlar var. Bunu araşdırmaq Azərbaycan tərəfinin yox, Sevinc Osmanqızı ilə Çingiz Sultansoyun işidir. Bunlar terroçu, təhlükəli adamlar deyil. Lap mümkündür ki, votsapda iqtidar əleyhinə danışıqlar. Bu da əsas vermək ki, səsli ələ keçsin".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Hesablama Palatasının ötən ilki fəaliyyətinə dair hesabatının Milli Məclisdə müzakirəsi ciddi iradlarla müşayiət olundu. Deputatlar Palatanın apardığı audit tədbirləri zamanı əldə olunan nəticələrin lazımı səviyyədə nəzərə alınmamasından, maliyyə pozuntularını aşkarlanan dövlət qurumlarının rəhbər vəzifəli şəxslərinə qarşı ciddi cəza tədbirlərinin həyata keçirilməməsindən narazılıq ediblər.

Deputat Fəzail Ağamalı xüsusilə talanmış büdcə vəsaitlərinə diqqət çəkib: "Necə edək ki, büdcədən maliyyələşən qurumların büdcə vəsaitinin dağıdılmasına imkan verilməsin? Hələ də bu məntiqi başa düşə bilmirəm ki, ayrı-ayrı qurumların mənim sədiyi pullar hər il Palatanın illik hesabatında göstərilir, lakin bu əənəyə son qoyulmur. Necə etmək lazımdır ki, buna imkan verilməsin? Bunun üçün Palata öz işini daha yüksək səviyyədə qurmaqla bərabər, qurumun müstəqilliyi təmin edilməlidir. Elə etmək lazımdır ki, Hesablama Palatasının işinə müdaxilə sifra endirilsin". **F.Ağamalı** bildirdi ki, **Palatanın hesabatında bir sıra qurumların rəhbərliyinin dövlət vəsaitini mənim sədiyi konkret faktlarla əksini tapıb:** "Hesabatda qeyd olunur ki, Bakı şəhərində mənzil istismar sahəsi, eləcə də Bakıda fəaliyyət göstərən yaşllaşdırma idarələri tərəfindən mənim sənilən

vəsait büdcəyə geri qaytarılıb. Lakin bu qurumların heç birinin rəhbərliyinə "gözün üstə qaşın var" deyən olmayıb".

Deputat hesab edir ki, vəzifədən gedən qurum rəhbərləri barədə vaxtında araşdırma aparılmalıdır: "Niyə bizdə büdcə vəsaitlərini mənim səyən qurum rəhbərləri vəzifədən çıxarıldıqdan sonra onların biznesləri, var-dövləti haqqında məlumatlara mətbuatda geniş yer ayrılır. Hesab edirəm ki, bütün bunlar zamanında araşdırılmalı, hüquq-mühafizə orqanlarına təqdim olunmalıdır. Büdcəni mənim səyən, pul oğurlayanların qanun qarşısında ciddi şəkildə cavab verməlidirlər".

Komitə sədri Siyavuş Novruzov Hesablama Palatasının strukturunda ciddi dəyişikliklərin aparılmasını təklif edib. Eyni zamanda yoxlamaların keçirilmə vaxtına etirazını bildirib: "Belə çıxır biz gözləməliyik ki, bir insan lövbərini salsın, orani

Hesablama Palatasını niyə hesaba almırlar?

Hüquqşünas: "Hər bir korrupsiya faktı ilə bağlı hüquq-mühafizə orqanları araşdırmalara başlamalı, nəticələr barədə cəmiyyətə məlumat verilməlidir"

dağıtsın, ondan sonra həmin qurumun dağıldığı barədə məlumat gələndən sonra yoxlama aparacaq. Belə olan halda büdcəni talayan adam cəza çəkməyi daha üstün tutur, nəinki dövlət vəsaitini geri qaytarmağı. Ortada itirən dövlətdir. Bu mənada bəlkə də hesabat illik, yaxud altı aylıq olsa, daha yaxşıdır. Palata dövlət vəsaitinin necə xərclənməsinin monitorinqini aparmalıdır. Lazım olsa, əlavə kadrları da cəlb etmək lazımdır ki, kimsə korrupsiyaya meyillənsə, onun qarşısı alınsın".

Qüdrət Həsənquliyev Palatanın hesabatında cinayət faktlarının əksini tapdığını bildirib: "Büdcədən 23 milyon oğurlanmış şəxslərin haqqında hansı tədbir görülüb? Bu gün "oğurlayım, üstü açılsa, sonra qaytarıb yerinə qoyaram" yanaşması var. Hesab edirəm ki, təkə Hesablama Palatasının bu faktları müvafiq qurumlara göndərməsi ilə kifayətlənməli deyilik. Biz də öz adımızdan həmin materialları Baş Prokurorluğa göndərə bilirik ki, tədbirlər görülsün".

Göründüyü kimi, Hesablama Palatasının aşkarladığı mənim səmələrlə bağlı ciddi faktların faktiki olaraq nəticəsiz qalması Milli Məclis üzvlərini də narahat etməyə başlayıb. Bu vəziyyət nədən qaynaqlanır? Palatanın dəfələrlə eyni problemlər aşkarladığı qurumlarda vəziyyətin dəyişməməsi, hüquq-mühafizə or-

qanlarına göndərilən işlər üzrə ciddi addımların atılmamasının səbəbi nədir?

Sualları cavablandıran hüquqşünas Ələsgər Məmmədli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Hesablama Palatası ilə bərabər, son vaxtlar dövlət vəsaitlərinin mənim sənilməsi, məmurların müxtəlif ölkələrdə biznes qurmasına dair KİV-lərdə məlumatların sayı artmağa başlayıb: "Prosesual hüquq baxımından yanaşsaq, ictimailəşən hər bir korrupsiya faktı ilə bağlı hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən araşdırmalar başladılmalı, nəticələri barədə cəmiyyətə məlumat verilməlidir. Yəni qanunvericilikdə buna imkan verən müddəalar mövcuddur. Lakin həmin müddəaların tətbiqində ciddi problemlər var. Hesablama Palatası da ciddi maliyyə pozuntuları ilə bağlı məlumatlar vəsaitlərinin səmərəli xərclənməsinə nəzarət edən bir strukturdur. Dövlət onu formalaşdırmağa, fəaliyyətini təmin etməyə vəsait sərf edir ki, dövlət maliyyəsi sahəsində proseslərə effektiv nəzarəti təmin etsin. Palatanın açıqladığı hər bir məlumat reallıqda hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən müvafiq araşdırmaların başlanması üçün ən mötəbər əsasdır. Hətta Palata rəsmi olaraq nəticələri hüquq-mühafizə orqanlarına göndərməyə belə, onun audit fəaliyyəti nəticəsində aşkarlanan faktların

iyyyətə heç bir məlumat vermirlər: "Bir də görürsən, məlumat açıqlanır ki, 50 milyon manatdan yuxarı vəsaitin geri qaytarılması təmin olunub. Lakin açıqlanmır ki, bu, hansı dövlət qurumunda baş verib, vəsaitlər hansı formada oğurlanıb, günahkar kim olub, hansı cəzaya məhkum edilib və sair. Bu qeyri-şəffaf işə əksər hallarda eyni halların, pozuntuların təkrarlanmasına rəvac verir. Bu baxımdan, hesab edirəm ki, mövcud vəziyyətin aradan qaldırılması üçün qanunvericiliyin korrupsiya halları ilə bağlı müddəalarına əməl olunması, eyni zamanda bu proseslərdə şəffaflığın təmin edilməsi vacib şərtidir".

□ **DÜNYA,**
"Yeni Müsavat"

Qaçq xidmət rəhbəri Londonda gizlədir - iddia

150 min dollarlıq dələduzluqda ittiham olunan Elnur Nağızadənin Gürcüstana, oradan Böyük Britaniyaya yollandığı deyilir

Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyasının mətbuat xidmətinin sabiq rəhbəri Elnur Nağızadə hazırda Londonda yaşayır.

Bu haqda "Yeni Müsavat"a daxil olan xəbərdə deyilir ki, E.Nağızadə 2016-cı ilin aprelində ölkədən çıxıb. O, Gürcüstana, oradan isə Böyük Britaniyaya yollanıb. 3 ildir ki, Londonda yaşayan E.Nağızadənin adı böyük rüşvət və korrupsiya qalmaqalına qarışmışdı. Bakı şəhər sakinləri Vüsal İbrahimov və Zaur Əsgərov hüquq-mühafizə orqanlarına verdikləri şikayət ərizələrində 2015-ci ilin avqust ayında Elnur Nağızadəyə işə düzəlmək məqsədilə 150 min ABŞ dolları verdiklərini bildiriblər. Onlar işlə təmin olunmadıqlarını və pullarını geri ala bilmədiklərini vurğulayıblar. Həmin dövrdə Baş Prokurorluğun yaydığı məlumata görə, Elnur Nağızadə ilə bağlı daxil olmuş şikayət əsasında Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Baş İdarəsində fakta görə Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2-ci (dələduzluq), 308.1-ci (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmə) və 320.1-ci (rəsmi sənədləri, dövlət təltiflərini, möhürləri, ştampları, blankları saxtalaşdırma, hazırlama, satma və ya saxta sənədlərdən istifadə etmə) maddələri ilə cinayət işi başlanıb.

Elnur Nağızadə başlanmış cinayət işi üzrə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilməklə barəsində məhkəmənin qərarı ilə həbs-qətimkan tədbiri seçilərək axtarıb. Hazırda onun tutularaq istintaqa cəlb edilməsi istiqamətində istintaq və əməliyyat-axtarış tədbirləri davam etdirilir.

Amma maraqlıdır ki, Elnur Nağızadənin qohumları bu məsələdə DİM sədri Məleykə Abbaszadəni günahlandırır.

Elnur Nağızadənin əmisi Tahir Nağıyev qardaşı oğlunun həyatının təhlükədə olduğunu bildirmişdi. O, Məleykə Abbaszadənin ünvanına bir sıra ittihamlar səsləndirmişdi və qeyd etmişdi ki, mətbuat konfransı keçirərək, bu dediklərini əsaslandıracaq. Lakin sonradan Tahir Nağıyev də yoxa çıxdı. O zaman məsələyə münasibət bildirən komitə sədri Məleykə Abbaszadə E.Nağızadənin əməllərini istintaqın araşdırdığını söyləməklə kifayətlənmişdi...

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

Elnur Nağızadə

Bəzi ölkələr Trampın Sepah qərarına qarşı çıxdı

İrənin rəsmi ordusunun terrorçu təşkilat elan olunması ABŞ-ın Yaxın Şərqdəki fəaliyyətini çətinliyə sala bilər

Xəbər verdiyimiz kimi, aprelin 8-də ABŞ prezidenti İrənin İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusunu (Sepah Pasdaran İnqilabı İslami və ya sadəcə, Sepah - K.R.) terrorçu təşkilat kimi tanıyan qərarı imzalayıb. Eyni zamanda Trampın qərarında Sepahın xaricdə əməliyyatlar üçün ixtisaslaşmış "Qüds" briqadası da terrorçu təşkilat siyahısına daxil edilib.

ABŞ prezidenti deyib ki, bu qərarın əsas səbəbi İrənin global terrorizmi dəstəkləməsi və bu fəaliyyəti Sepahın aparmasıdır. Onun sözlərinə görə, bu qərar İrana qarşı təzyiqlərin həcmi daha da böyüdəcək. Donald Tramp deyib ki, bu qərara əsasən, Sepahla əməkdaşlıq edənlər terrorizmə dəstək vermiş sayılacaq.

Qərar bir həftə ərzində qüvvəyə minəcək. Eyni zamanda ABŞ hökuməti digər ölkələri də bu addımı atmağa çağırıb.

Gözlənilirdi ki, İran qərara sət cavab verib. Xarici işlər naziri Cavad Zərifin təklifi ilə İran Milli Təhlükəsizlik Ali Şurası ABŞ ordusunun Yaxın Şərqdəki fəaliyyətlərinə rəhbərlik edən Mərkəzi Qüvvələr Komandanlığı (CENTCOM) "terror təşkilatı" elan edib. Artıq İran mediası ABŞ ordusu ilə bağlı məlumatları "terror təşkilatı" başlığı ilə verir.

ABŞ prezidentinin qərarına etiraz olaraq aprelin 9-da İran parlamentinin üzvləri, sədr də daxil olmaqla, parlamentin iclasına həmrəylik məqsədilə Sepahın yaşıl mundirini geyinib gəlib. Ötən gün isə İran xarici işlər naziri Cavad Zərif müavinləri ilə birlikdə Sepah qərarına gədərk təşkilatın komandanları ilə görüşüb.

Qeyd edək ki, Trampın bu addımı İrənin Yaxın Şərqdəki fəaliyyətlərini zəiflətmək, xüsusən də müqavimət qrupları adı verilən islamçı silahlı təşkilatlara dəstəyini məhdudlaşdırmaq məqsədi güdür. Çünki Sepah Əfqanıstan, İraq, Suriya, Yəməni kimi ölkələrdə birbaşa, digər ölkələrdə isə dolayısı ilə ABŞ və onun müttəfiqləri ilə savaşıb. Lakin İrənin rəsmi ordusunun, qvardiya hesab olunan bir ordunun terrorçu təşkilat elan olunması ABŞ-ın özünün Yaxın Şərqdəki fəaliyyətlərini çətinliyə sala bilər. Üstəlik bu qərar İranda bütün siyasi qüvvələri bir araya gətirdi, son iki gündə mühafizəkar və islahatçı cəmiyyətin yaxınlaşması bunu göstərir. Üstəlik, artıq iki gündür Əfqanıstanda ABŞ ordusuna hücumların artması da bəzi müşahidəçilər tərəfindən Trampın qərarının təsiri adlandırılır. Çünki indi Sepahın bu regionda "əlləri çox uzundur". Bu mənada hər nə qədər qərar ABŞ-ın bölgədəki müttəfiqlərini məmnun etsə də, Vaşinqtonun özü üçün əlavə problemlər yaradacaq. Onsuz da İrənin bir çox qurumları ilə ABŞ arasında əlaqələr olmayıb. Bu qərarın yaxın mərhələdə Sepaha ciddi təsir etməsi inandırıcı deyil. Ancaq bu qərar İranda anti-Amerika ovqatını yüksəltdi.

Trampın qərarına İran ali dini lideri də münasibət bildirib. Ayətullah Xameneyi deyib ki, Sepah ölkənin bütün sahələrdəki fəaliyyətlərində daim ön cəbhədə olub: "İllərdir ona qarşı plan cızılırlar. Onların bu pişik rəqsi oyunu da fayda verməyəcək".

Tehranda Sepah komandirlərini qəbul edən ali lider vurğulayıb ki, illərdir plan cızan ABŞ-ın bu "pişik rəqsi" oyunu da fayda verməyəcək: "ABŞ və nədən düşmənlər 40 ildir əllərindən gələni İran İslam Respublikasına qarşı həyata keçirirlər. Amma heç nə edə bilmədilər. O zaman İslam Respublikası zəif idi. Amma bu gün İrənin əli bölgədə və hətta dünyaya açılıb". İran prezidenti Həsən Ruhani də Sepahı müdafiə edərək onu İrənin müdafiəsində əsas qüvvə adlandırıb.

Qeyd edək ki, bir sıra dünya ölkələri Trampın bu qərarına münasibət bildirib. Yaponiya, Suriya İran ordusunun əsas hissəsi olan Sepahı terror təşkilatı kimi tanımayacaqlarını bildiriblər. Britaniyanın Xarici İşlər Nazirliyi ABŞ Dövlət Departamentinin İran ordusunun terror təşkilatları siyahısına salmaq xəşişini rədd edib. Britaniya XİN açıqlama yayaraq bəyan edib ki, bu məsələ yalnız ABŞ və İrana aiddir.

İrənin qonşusu Türkiyə də Trampın qərarını tənqid edib. Xarici işlər naziri Mövlut Çavuşoğlu Vaşinqtonun İran İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusunu (Sepah) ABŞ-ın terror qruplaşmaları siyahısına salmasına münasibət bildirərək bu qərarı tənqid edib. Nazir bildirib ki, bu cür qərarlar regionda qeyri-sabitliyə səbəb olacaq.

Qeyd edək ki, məsələ ilə bağlı Azərbaycan XİN-dən münasibət öyrənmək istəsək də, mətbuat xidmətindən zənglərimizə cavab verən olmadı.

□ Kənan RÖVŞƏNOĞLU,
"Yeni Məsəvat"

ABŞ-la Avropa İttifaqı

arasında ticarət müharibəsi yənidən alovlanmaqdadır. Bu dəfə mübahisə mərkəzində dünya aviasiyasının iki nəhənginə yönəlmiş subsidiyalardır. Söhbət ABŞ-ın "Boeing" konserni ilə Avropa İttifaqının "Airbus" şirkətindən gedir.

ABŞ-la Avropa arasında

ticarət müharibəsi alovlanır

Politoloq: "Problem Trampdan qaynaqlanmışdır"...

Uzun illərdir ki, həm ABŞ, həm də Avropa İttifaqı bir-birini bu şirkətləri subsidiyalaşdırmaqda ittiham edirlər. Hər iki tərəfin məsələ ilə bağlı Ümumdünya Ticarət Təşkilatına müraciəti var. Təşkilatın 2011-ci ildən bəri müraciətlər əsasında apardığı araşdırmalar hələ də tam yekuna çatmayıb. Belə ki, ötən ilin mayında ÜTT bəyan edib ki, Avropa İttifaqının "Airbus"ı subsidiyalaşdırması (22 milyard dollar dəyərinə) "Boeing"ın bazaradakı mövqeyinə mənfi təsir göstərir. Bu təsir isə hər il ABŞ nəhənginin 11 milyard dollar zərəre düşməsinə gətirib çıxarıb. Bu açıqlamadan dərhal sonra ABŞ Ticarət Nazirliyi Avropa İttifaqı "Airbus"ı yəni subsidiyalaşdırmanı dayandırmayacağı təqdirdə Avropadan gələn mallara 11 milyard dollar həcmində əlavə rüsum təyin ediləcəyini açıqladı.

Bu il martın sonlarında ÜTT Avropa İttifaqının müraciəti əsasında qərarını açıqladı ki, ABŞ hökumətinin "Boeing"ə sifarişləri onun dünyada bazarındakı mövqələrini gücləndirməsinə şərait yaradır. Bu qərar Avropa İttifaqında hər hansı müsbət nəticə əldə olunmadı. Bu ilin fevralında D.Tramp Aİ azad ticarət danışıqlarını tezliklə bərpa etməsə, Avropada istehsal olunan avtomobillərin idxalına 25 faizlik əlavə rüsum tətbiq ediləcəyini açıqladı. Bu açıqlamadan bir neçə gün sonra məlum oldu ki, Aİ də ABŞ malları üçün analoji addım hazırlayır. Avropanın siyahısında Caterpillar, Xerox şirkətlərinin, həmçinin Samsonite çamadanlarının istehsalçıları adları var.

Göründüyü kimi, ən yaxın müttəfiqlər hesab olunan ABŞ və Aİ arasında iqtisadi uçuş yaranmaqdadır. Bu proses nə qədər davam edə bilər? Ticari müstəvidə başlanan qarşıdurma siyasi münasibətlərdə gərginləşməyə gətirib çıxara bilərmi?

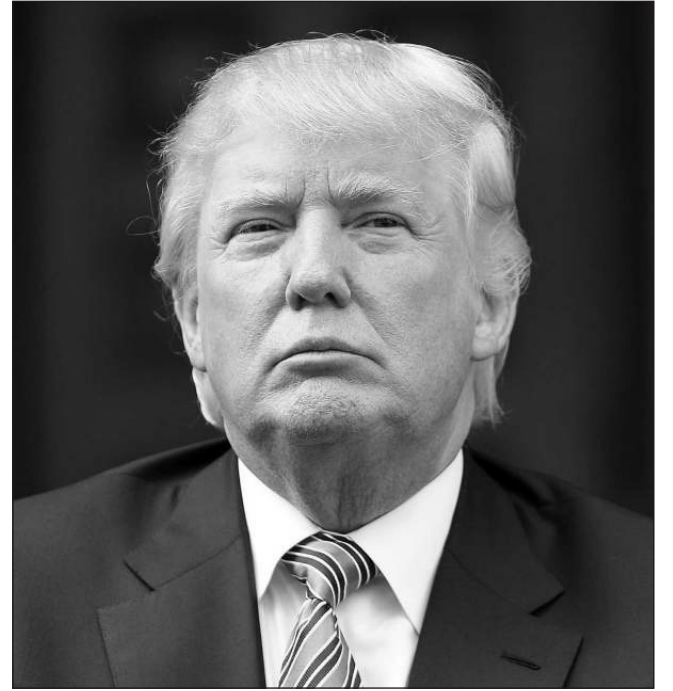
Sualları cavablandıran politoloq Yeganə Hacıyeva bildirir ki, uzun müddət Aİ ilə ABŞ arasında iqtisadiyyatların qarşılıqlı dəstəklənməsi haqqında razılıqların olub-olmadığına bəyan edib. Qurum əlavə rüsum tətbiq olunacaq məhsulların ilkin siyahısını da açıqlayıb. Bunlar "Airbus" da daxil

olub. Avropa iqtisadiyyatı özünə gələndən sonra 80-ci illərdə ABŞ bu ölkələrə tətbiq etdiyi iqtisadi güzəştləri yavaş-yavaş aradan qaldırmağa başladı. Lakin dəstəyini tam dayandırmadı".

Politoloq deyir ki, tərəflər arasında ilk konfliktlər Avropa İttifaqı postsosialist məkanında yeni bazarlar əldə etdikdən sonra yaranıb: "Postsovet bazarlarına çıxışdan sonra Aİ öz maraqlarını ön çəkməyə başladı. İstər Mərkəzi Asiya, istər Cənubi Qafqaz, Baltıyanı ölkələrdə ABŞ-la Aİ iqtisadi maraqlarının toqquşması başladı. Bu toqquşmalar getdikcə daha geniş xarakter aldı, tərəflər postsosialist bazarında möhkəmlənmək üçün müxtəlif güzəştlərdən yararlandılar. Uzun illər boyu tərəflər arasında kuluarlarda səsləndirilən problemləri Donald Tramp açıq şəkildə dilə gətirdi. O, münasibətlərə ABŞ sənayesinin, istehsalçısının mənafeyi nöqteyi-nəzərindən baxmağa başladı. Bu isə Aİ ilə mövcud olan fikir ayrılıqlarının açıq müzakirələrinə, hətta qarşılıqlı

məhdudlaşdırıcı addımlara gətirib çıxarması ilə nəticələndi".

Y.Hacıyevanın fikrincə, ABŞ-la Aİ arasındakı iqtisadi problemlər Trampdan qaynaqlanmışdır: "Problemi Tramp yaratmayıb, buna görə də onun Trampdan dərhal sonra həll olacağını gözləmək mümkün deyil. Düşünürəm ki, ticari müstəvidəki problemlər getdik-

olub. Avropa iqtisadiyyatı özünə gələndən sonra 80-ci illərdə ABŞ bu ölkələrə tətbiq etdiyi iqtisadi güzəştləri yavaş-yavaş aradan qaldırmağa başladı. Lakin dəstəyini tam dayandırmadı".

Politoloq deyir ki, tərəflər arasında ilk konfliktlər Avropa İttifaqı postsosialist məkanında yeni bazarlar əldə etdikdən sonra yaranıb: "Postsovet bazarlarına çıxışdan sonra Aİ öz maraqlarını ön çəkməyə başladı. İstər Mərkəzi Asiya, istər Cənubi Qafqaz, Baltıyanı ölkələrdə ABŞ-la Aİ iqtisadi maraqlarının toqquşması başladı. Bu toqquşmalar getdikcə daha geniş xarakter aldı, tərəflər postsosialist bazarında möhkəmlənmək üçün müxtəlif güzəştlərdən yararlandılar. Uzun illər boyu tərəflər arasında kuluarlarda səsləndirilən problemləri Donald Tramp açıq şəkildə dilə gətirdi. O, münasibətlərə ABŞ sənayesinin, istehsalçısının mənafeyi nöqteyi-nəzərindən baxmağa başladı. Bu isə Aİ ilə mövcud olan fikir ayrılıqlarının açıq müzakirələrinə, hətta qarşılıqlı

□ Dünya SAKİT,
"Yeni Məsəvat"

Bu günlərdə iqtisadçı-alim Qubad İbadoğlu ABS azərbaycanlılarının qərib məzarlığında facebook səhifəsində foto-lar paylaşmışdı.

"Yeni Müsavat" xəbər verir ki, Q.Ibadoğlu Amerika Azərbaycanlıları Cəmiyyətinin rəhbəri Tomris Azəriyə minnətdar olmaqla İkinci Dünya savaşından sonra ABŞ-a köç etmiş cümhuriyyətçilərin məzarlığını ziyarət edib.

Onun sözlərinə görə, ABŞ-ın Nyu Cersi ştatının Paramus şəhərinin Corc Vaşinqton Memorial Parkındakı qəbiristanlıqda yerləşən müsəlman məzarlığı 1972-ci ildə burada yaşayan azərbaycanlılar tərəfindən yaradılıb.

"O zaman ABŞ azərbaycanlıları bu məqsədlə mövcud qəbiristanlıqdan təqribən 50 məzarlıq torpaq alıblar. Bu torpaqda uyuyanlar arasında Azərbaycanın ekser bölgələrini (Bakı, Naxçıvan, Gəncə, Qarabağ, Sabirabad və sairə) təmsil edənləri görmək olur. Burada həmçinin türklər və qaraçaylar da dəfn olunub. Diqqətdən kənar qalan qəriblər məzarlığındakı bezi qəbirlər itmək üzrədir. Qəbiristanlıqda heqiqətdən də görülməsi işlər çoxdur, burada ən azından məzarlıqda azərbaycanlılara aid olmasını təsbit edən lövhə yerləşdiril-

Azərbaycanlılarda qəbirsevənlik haradandır?

İnsanlar "Qürbətdə qərib ölkə, ölməyə vətən yaxşı" seçimi edirlər; şəriət isə gəmidə uzun müddət qalan meyiti dənizə atmağa belə icazə verir...

sə, eləcə də Azərbaycanın bayrağı dalğalanarsa, bundan qəbiristanlıqda uyuyan cümhuriyyətçilər və onların ailələrinin də

ruhu şad olardı".

Amma maraqlıdır ki, qürbədə yaşayan azərbaycanlıların əksəriyyəti ölüm ayağında ya

vətənə dönürlər, ya da vəfat etdikdən sonra Azərbaycanda dəfn olunmağı vəsiyyət edirlər. Çox az hallarda bizimkilər yad

ellərdə torpağa tapşırılmaq istəyirlər.

Çoxu öz kəndində, ya da rəhmətə gedən doğmasının yanında basdırılmağı istəyir. Hətta şöhrətli alim Lütfi Zadə dünyasını dəyişdikdən sonra Bakıya gətirilərək Fəxri Xiyabanda dəfn olundu.

Eyni zamanda Azərbaycandan kənarında dünyaya göz açanlar yaşlananda övladlarına vəsiyyət edirlər ki, onu ana vətəndə torpağa tapşırınsınlar.

Əslində bu mental düşüncə "Gəzməyə qərib ölkə, ölməyə vətən yaxşı" atalar sözünün gerçəklik olmasının isbatıdır.

Qürbədə ölmək çox faciəlidirmi, yoxsa bunun hansısa dini əsası, istinadı var? İslamda, yaxud digər dinlərdə vətəndə dəfn olunmağın xüsusi bir izahı varmı?

"Yeni Müsavat"ın Şərq siyasəti üzrə yazarı Kənan Rövşənoğlunun sözlərinə görə, in-

sanın öz doğm yurdunda dəfn olunmaq anlayışı İslamda yoxdur: "İnsan harada dünyadan köçürsə, uyğun şərtlər altında dəfn edilir. Sadəcə, öz kəndində dəfn edilmək vəsiyyəti Azərbaycan xalqına xas adətdir, torpağa bağlılıqdır. Qəbir ənənələrindən irəli gəlir, insanlar istəyir ki, öz yurdunda torpağa tapşırınsın, yaxınları onun məzarını ziyarət edəsinlər. Yeni bizi keçmişə bağlayan bir düşüncədir, unudulmaq istəmirik. Ona görə də müsəlman xristian torpağında vəfat edərsə, İslam adəti ilə torpağa tapşırılmalıdır. Hətta həmin şəxs okeandadır, uzun müddət gəmidə saxlamaq olmur, şəriət icazə verir ki, xəstəlik, iyilmə olmasın deyə meyiti dənizə atmaq olar. İslamda vacib şərtlər budur ki, meyit yuyulsun, kəfənlənsin, namaz qılınınsın və dəfn olunsun".

□ **Emil SALAMOĞLU**
"Yeni Müsavat"

Kim pulla daha yaxşı davranır - kişilər, ya qadınlar...

İlginc psixoloji araşdırmalar və nəticələri; varlı kişi gözəl qadın, varlı qadın uğurlu kişi seçir...

Bu günlərdə "BBC Azərbaycanca"da dünyanın ən varlı qadınları ilə bağlı dosye hazırlanıb. Həmin dosyede dünyanın varlı qadınlarının kimliyi, onların bu sərvəti necə əldə etməsi ilə bağlı məqamlara toxunulub. Amma burada sual doğuran məqamlardan biri də hər iki cinsin var-dövlət amilinə nə qədər, hansı prinsiplərlə önəm verməsidir. Daha bəsit formada desək, hansı cins pulla necə davranır?

"Yeni Müsavat" bu sual əsasında elmi araşdırmalara istinad edərək, ortaya ilginclik nəticə çıxarıb. Amerikada həyata keçirilən yeni araşdırmaya görə, varlı qadınlar maddi olaraq özlərinə bərabər gördükləri kişiləri cazibədar hesab etdikləri halda, kişilərin öz partnyorlarından axtardıqları daha fərqli məqamlardır.

Yüksək gəlirli kişilər qarşısındakının fiziki özəlliklərinə görə seçim etdikləri halda, yüksək gəlirə sahib qadınlar təxminən eyni məbləğdə pul qazanan və sabit gəliri olan kişiləri seçir.

Yaşı 18-75 arasında dəyişən 28.000 kişi və qadının qatıldığı araşdırma Amerikanın Kaliforniya ştatında yerləşən Chapman Universiteti tərəfindən həyata keçirilib. Bu araşdırma isə akademik jurnal olan "Personality and Individual Differences"-in 2016-cı il yanvar sayında yayımlanıb.

Chapman Universitetinin sağlamlıq psixologiyası üzrə professoru Deyvid Frederick bildirib ki, onları ən çox təəcübləndirən qadınlar və kişilər arasındakı kəskin fərqlilikdir. Araşdırmaya qatılan qadınların 46 faizi partnyorlarının ən azı onlar qədər pul qazanmasının vacib olduğunu dediyi halda, kişilərin, sadəcə, 24 faizi buna önəm verir. Qadınların yüzde 66-sı isə partnyorlarından uğurlu bir karyeraya sahib olmasını gözlədikləri halda, kişilərin 33 faizi belə bir gözlənti içindədir.

Amma kişilərin 80 faizi partnyorlarının fiziki cizgilərinin

gözəl olmasını istədikləri halda, qadınların cəmi yüzde 58-i fiziki özəlliklərə diqqət edir.

Almaniyanın İqtisadi Araşdırmalar İnstitutu tərəfindən bu gün nəticələri açıqlanan araşdırmaya görə, gəlir səviyyəsi yüksək qadınların ömrü kasıb qadınlarla müqayisədə daha uzun olur. Araşdırmanı aparən Friedrich Breyer gəlir səviyyəsi yüksək qadınların daha yaxşı bir təhsillə birlikdə daha yüksək bir sağlamlıq anlayışına da sahib olduğunu deyib. Bu baxımdan da varlı qadınlar kasıb qadınlarla müqayisədə 3 il daha çox yaşayırlar.

Daha bir maraqlı məqam isə varlı qadınların psixoloji durumları ilə bağlıdır. Psixoloqlar onlarla bağlı aşağıdakı nəticələrə gəliblər. Birincisi və ən önəmli, varlı, güclü qadınlar haqlarını axtarmaqdan heç vaxt çəkinmirlər. Onlar digər bir çox həmcinslərinin etdiyi səhvi təkrarlamırlar. Kişi hegemonluğunda olan bu dünyanın klişə qaydalarına heç bir zaman boyun əyməzlər. İstər iş həyatında, istərsə özəl həyatda, özlərinə edilən haqsızlıq qarşısında səslerini də, "dırnaqlarını" da çıxarmaqdan qorxmazlar. Düzdür, bəzən bu xüsusiyyətlərinə görə problem yaşayırlar, amma əsasən qazanan onlar olurlar.

Hər şeydən şikayət edən, narazı qadınların əksinə olaraq, güclü qadınlar bu əhvaldan mümkün qədər uzaq dayanırlar. Çünki onlar şikayət edərək, bir şey əldə edə bilməyəcəklərini bilirirlər. Bunun onlara yalnız-

ca zaman və enerji itkisi olaraq qayıdacağından əmindilər çünki. Bu səbəbdən də şikayət etmək yerinə məmnun olmadıqları vəziyyəti dəyişdirməyə çalışırlar. Və sözün böyük mənasında etmək istədikləri dəyişiklik məsələsində də haqlı çıxırlar.

Bundan başqa, qadın varlı və güclüdürsə, mütləq istədiyi işi görür. Lazım gəlsə sevgilisinə, ya da ərinə, ailəsinə etiraz edərək istədikləri yolu seçir. Yəni maddi güc onlara həm də psixoloji güc, əminlik olaraq geri qayıdır. Onlar eyni zamanda məcbur olduqları üçün heç nə etməzlər. Ətrafındakı hər kəs evlənilib yuva qurduğu üçün qayına çıxan ilk adamlarla evlənməyə razı olmazlar. "Yaşın gəldi, keçir, artıq uşaq dünyaya gətir" kimi sözlərə məruz qaldıqları üçün ana olmağı seçməzlər. Boşanmaq çox çətin olduğu üçün bədbəxt evliliyi davam etdirməyə çalışmazlar. Qısacası, güclü qadın məcbur olduğu üçün bir şey etməyə razı olmaz.

Sərvətinin hamısını özü yaratmış milyonlەر üzərində qurulan və 25 il davam edən araş-

dırmalara görə, varlı olmaq zehində başlayır və pul qazanmaqla bağlı düşüncələriniz, inanclarınız varlı olub-ola bilməyəcəyinizə təsir edən ən önəmli faktor olaraq qarşımıza çıxır. İnsanların varlı olmalarına mane olan amil ehtiras əskikliyindən daha çox inanc əskikliyindən qaynaqlanır və bu, olduqca əhəmiyyət daşıyan nəticələrdən biridir.

Varlı kişilər başqa insanların pullarından istifadə edərək, gələcəklərini qurmaqdan heç vaxt çəkinmirlər. Əgər gözəl bir iş fikri taparlarsa və bunu həyata keçirməyə kifayət edəcək qədər pulları yoxsa, o iş fikrini həyata keçirmək məqsədilə başqa insanların pullarından istifadə edərək, irəliləməyə çalışırlar.

Amma bu, varlı qadınlar üçün keçərlidir deyil. Çünki onlar risk almaqda qarşı cins qədər həvəli və cəsəretli deyillər.

Kişilər isə bilirirlər ki, bir şeyi gerçəkləşdirməyə kifayət edəcək pula sahib olmamaq onu həyata keçirməyə əngəl deyil. Əsas məsələ buna investisiya

qoymağa və ya əziyyət çəkməyə dəyib-dəyməməsidir.

Orta sinif insanlar maddi gözləntilərini aşağı səviyyədə tutaraq, xəyal qırıqlığına düşməkdən qaçarkən varlılar gözləntilərini son dərəcədə yüksək tutur və qarşılaşacaqları hər cür çətinliyə hazır olurlar.

Xüsusən də varlı kişilər çox arzuladıqları bir hədəf müəyyənləşdirdikdən sonra həvəslə işə başlayır və bu hədəfə çatmaq üçün müxtəlif yollar axtarırlar: "Çempionlar nələrinə olmasını gözləyirlər, onu gerçəkləşdirirlər".

Kişilər müflis olmaqdan qadınlar qədər qorxmur

Varlı kişilər həyata, işə və pul qazanmağa bir oyun kimi baxırlar. Məhz bu səbəbdən milyonlەر varlı olmalarına baxmayaraq, yenə də hər gün işə gedir və bir sonrakı hədəflərinə çatmağa çalışırlar. Bu insanlar üçün pul növbəti hədəfə çatdıqlarını göstərən bir göstəricidən başqa bir şey deyil.

Bundan başqa, "oyun oynamağın həyəcanı" davamlı olaraq gözləntini yüksəltmək adına

onları təşviq edir. Onlar müflis olma ehtimalını da varlı qadınlar qədər ağırlı qarşılamırlar. Çünki varlı kişilər bir çox hallarda məsələyə həm də bir oyun kimi baxırlar. Udub, yenidən oyuna başlamaq kimi...

Varlılar pulu ən yaxşı dost və ortaqlar kimi görürlər. "Yuxusuz gecələr boyunca duyulan qaşığıya, fiziki ağırya son verəcək gücü olan və hətta həyatlarını xilas edə biləcək bir dostdur pul".

Böyük adamlar qorxuya yer olmayan bir anlayış, məntiq səviyyəsində yaşayırlar. Bu düşüncə tərzində olan insanlara görə hər şey mümkündür. Çılgınlıq kimi görünən hər cür xəyal onlara görə həyata keçə bilər.

Bu səviyyədə bir anlayışa, beynə sahib ola bilmək üçün öncə hər varlının etdiyi kimi öz rahatlıq səviyyəsinin xaricinə çıxmalısınız. Dünya səviyyəsinə də məsələni təhlil edənlər ilk növbədə milyoner olmağın asan olmadığını bilirirlər və bir müddət davam edən qeyri-müəyyənlik halında belə özlərini rahat hiss edirlər.

Və ən nəhayət. Varlı qadınlar öz sərvətini nəyə xərcləyir, kişilər nəyə? Əslində bu sualla bağlı konkret bir araşdırma nəticəsi ortada olmasa da, ümumi tendensiya belə həqiqətləri ortaya qoyur. Belə ki, xüsusən miras sahibi olan varlı qadınlar öz pulları ilə xeyriyyə tədbirlərinə daha çox meyl edirlər. Vəqf quran, möhtac insanlara yardım edən varlılar say etibarilə çoxluq təşkil edir. Bundan başqa, varlı kişilərin həyat yoldaşlarında da bu meyl, bu xətt özünü göstərir.

Amma varlı kişilər daha çox investisiyalarını artırmaq, pullarına pul qatmaq üçün yeni layihələrə meyl edirlər. Yeni onlar pulu həm də bir vasitə kimi görürlər. Daha çox pul qazanmaq üçün.

□ **Sevinc TELMANQIZI,**
"Yeni Müsavat"

MUSAVAT

Son səhifə

N 76 (7246) 11 aprel 2019

Həddən artıq kök olduğu üçün türmə həyatından qurtuldu

A vstraliyanın Brisben şəhər sakini həddən artıq ağır çəkisinə görə türmə həyatından qurtulub. Bu barədə News.com.au saytı xəbər verib. Keyd Cons özünü ruqların ovçusu elan edib. O, daha öncə bir neçə dəfə Virgin Airlinə avikampaniyası işçilərini təhqir etdiyi üçün məhkəmə qarşısına çıxarılıb. Belə ki, 2010-cu ildə 49 yaşlı kişiyə bu kampaniyanın xidmətlərindən istifadə etmək qadağan olundu. Çünki o, zəng edərək personalı təhdid edirdi.

10 aprelde məhkəmə Consun 1 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilməsi ilə bağlı qərar çıxarıb. Vəkil Rob Qlendey bildirib ki, onun hüquqlarını müdafiə etdiyi şəxs piylənməyə görə türməyə girə bilməz. Tibbi sənədlərə əsasən, kişi 250 kiloya düşənə qədər çəkisinin azaldılması ilə bağlı əməliyyatdan keçə bilməz.

Qanun pozucusunu 2 min dollar məbləğində girov qarşılığında azadlığa buraxıblar. Hakimin sözlərinə görə, əgər Cons yenidən qanunu pozsa, piylənməyə baxmayaraq, onu həbs edəcəklər.

2018-ci ildə xəbər verildi ki, Amerikanın Alyaska ştatında məhkəmə professional balıqçı barədə hökm çıxarıb. Belə ki, o, cinsi istismar cinayətindən yayınmaq üçün öz ölümünü imitasiya etməyə çalışıb. Bu işdə 25 yaşlı sevgilisi də ona yardım edib. Amma planın baş tutmamasına səbəb sevgilisi Rodrigesin balıqçının valideynlərinə oğullarının ölməməsi barədə məlumat verməsi olub.

Dünyanın ən vicdansız anası

Ç in sakini olan bir qadın yeni doğulan qızını uşaq evinə göndərmək üçün kuryer xidmətindən istifadə edib. Bu barədə yerli nəşr olan "South China Morning Post" xəbər yayıb. Nəşrin yazdığına görə, qadın poçt idarəsinə plastik torba ilə gəlib. Daha sonra paketin içindəkinin hərəkətli olduğunu görən poçt işçiləri oradan uşaq səsi gəldiyini eşidiblər. Kuryer çantanın içindəkinə baxmaq, onun çəkisini yoxlamaq istəsə də, qadın buna imkan verməyib. Bundan sonra poçt işçisi polis çağı-

rib. Körpə yerli xəstəxanaya göndərilib. Həkimlər müəyyən ediblər ki, körpə bir neçə gün öncə dünyaya gəlib və onun durumu sta-

bildir. Uşağın anası polis tərəfindən saxlanılıb. Onu uşağını atmaqda ittiham edirlər. Qadını 5 il qədər türmə həyatı gözləyir.

Rus ruleti oynadılar - biri öldü, digəri həbs olundu

A merikanın Pensilvaniya ştatında dostu ilə rus ruleti oynayıb, sağ qalan kişi barəsində məhkəmə hökmü çıxarılıb. 55 yaşlı Rendi Hill və onun qonşusu 42 yaşlı Robert Ronald spirtli içki qəbul edəndən sonra rus ruleti oynamağa qərar veriblər. Hill hazır revolveri götürüb və onu Litsuya verib. Sonuncu ilk atəşi açıb və ölüb.

Luts silahı Hilldən könüllü alsa da, onu başqa bir insanı təhlükəyə atmaqda ittiham ediblər. Bundan başqa, Hill narkotik və silahla bağlı ittihamlara da məruz qalıb. Məhkəmə ona 6 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilmə cəzası verib. Onun 3 illik cəzadan sonra şərti azadlığa çıxmaq imkanı var.

2018-ci ildə xəbər verilmişdi ki, Braziliya sakini rus ruleti oyununa görə dünyasını dəyişib. O və onun sevgilisi növbə ilə bir-birlərinə bir patronla silah tuşlayıblar.

Bağırsaqlarından 639 ədəd mismar çıxarıldı

H indistanda psixoloji problemləri olan və mədə ağrısı ilə xəstəxanaya gedən xəstənin tomoqrafiyası görünləri dəhşətə gətirib. Xəstənin bağırsaqlarından 639 ədəd mismar çıxarılıb. Hindistan mediasının yazdığına görə, Gobarqdanqa bölgəsində yaşayan və adı açıqlanmayan 48 yaşındakı şəxs mədə ağrısı və qusma şikayəti ilə iki həftə öncə Kalkutta xəstəxanasına gedib. Əməliyyatı həyata keçirən həkim Siddhartha Bisvas mismarların böyük hissəsinin 5 santimetrdən uzaq olduğunu deyərək, aşağıdakıları bildirib: "Xəstənin vəziyyəti yaxşıdır və nəzarət altında tutulur. Şans əsəri xəstənin bağırsaqlarında böyük miqyaslı yırtıq yaranmayıb".

Həkimlər psixoloji problemləri olan xəstənin davamlı olaraq mismar udduğunu dedilər.

QOÇ - Ötən günlərin rahatlığının ziddinə olaraq bu təqvim bir qədər gərgin şəraitdə cərəyan edə bilər. Bu səbəbdən də sutkanı bir təhər ötürmək üçün saatları sadalayın.

BUĞA - Fəaliyyət sahəsində bəzi gərginliklə rastlaşma ehtimalınız var. Özünüzü təmkinli aparmaqla bu kimi xoşagəlməzlikləri dəf edə bilərsiniz. Axşama yaxın dostlarınızla birgə olun.

ƏKİZLƏR - Əksər sahələrdə uğurlu məqamlar yaşayacaqsınız. Ürəyinizcə olan təkliflər, maraqlı adamlarla qarşılaşmaq ovqatınızı yüksəldəcək. Saat 18-dən sonra isə özünüza qarşı diqqətli olun.

XƏRÇƏNG - Yalnız ailə-sevgi məsələlərində uğurlarınız mümkündür. Nə qədər gec deyil, qəlbine dəydiyiniz adamlardan üzr istəyin. Mübahisə etməklə özünüzü gərgin situasiyalara yuvarlamayın.

ŞİR - Bir qədər mübahisəli gündür. Mövqelərinizi sarsıtmaq üçün bədxah adamların təzyiqlərinə tuş gələ bilərsiniz. Özünüzü qoruyun. Əgər işlə bağlı maneə yoxdursa, səfərə çıxmaq olar.

QIZ - Dünyanın yumru olduğunu bilmək heç də qeybi bilmək deyil. Bilmədiyiniz şeylər daha çoxdur. Avestanın vacib prinsiplərindən olan Xeyirxah Fikirle qidalanın. Ruhdan düşməyin.

TƏRƏZİ - Günün birinci yarısında daxili süstlüyünüz ovqatınıza mənfəətli təsir göstərsə də, özünüza iradə toplamağı bacarmalısınız. Çünki sonrakı saatlarda sevindirici məqamlar yaşayacaqsınız.

ƏQRƏB - Sizi görmək arzusunda olanların kamını ürəklərində qoymayın. Əks təqdirdə, kimlərinə qəlbine dəyə bilərsiniz. Bu gün imkan tapıb müqəddəs ziyarətçılara da baş çəkin.

OXATAN - Bu təqvimdə ən uğurlu hadisələr sizin bəxtinizə düşür. İsgüzar sövdələşmələrdə vəziyyət keyrinizə olacaq. Bir sözlə, bürcünüz üçün ayın düşəri ərafəsi bu gündən start götürəcək.

OĞLAQ - Bu gün heç kimin məsləhətinə əhəmiyyət verməyin. Bütün qüvvənlə ürəyinizin sözüne qulaq asın. Günün ikinci yarısında isə darıxdığınız yaxınlarınızın evinə baş çəkin ki, rəğbət oyadasınız.

SÜTÖKƏN - Planetiniz olan Uranın aktivləşmə dərəcəsinə çatması daxili gücünüzü, enerjinizi artıracaq. Bu isə uzaq görünən bəzi məntəqələrə tez yetişməyinizə rəvac verəcək. Səfərdə ehtiyatlı olun.

BALIQLAR - Olduqca təzadlı gündür. Qarşınızı kəsən maneələri dəf etmək istəyirsinizsə, etibarlı adamların məsləhətindən yararlanın. Saat 16-18 arası ulduzlar sizi sevindirməyə çalışacaq.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Qadın zəhərli süd hazırladı, 13 nəfəri öldürdü

P akistanda ərinin əlindən qəzəbli olan qadın onun üçün hazırladığı zəhərli süd 13 nəfəri öldürüb. Təcrübəli polis məmuru Ovais Əhməd mövzu ilə bağlı yerli mediaya verdiyi açıqlamasında bildirib ki, sentyabr ayında görücü üsulu ilə evləndirilən Asiya Bibi cinayət ittihamı ilə həbs olunub. Cinayətdə iştirak etdiyi iddiası ilə qadının sevgilisi və sevgilisinin xalası da həbs olunub.

Polis sənədlərinə görə, Bibi adlı qadın ərinin südünə zəhər qarışdırıb, amma əri südü içməyib. Bu zaman həmin süddən qatığa bənzər, süd lassı adı verilən içki hazırlanıb. Bibinin əri daxil bütün ailənin içdiyi lassı ucbatından 13 nəfər ölüb və 14 nəfər də xəstəxanaya aparılıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYSAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 3.165